

ప్రతిది నమ్రత కటిం పఠించును

310243

Vol. 9.

వంపుటము ౯

శేన్న పట్టణము 1922 వ సం॥ నవంబరు నెల 6-వ తేదీ సోమవారము

No. 181

మంతు భివా ముఖం వత్తు కము, కార్తికమాస బహుళ ౩.

నంచిక ౧౨౦

అమృతాంజనము అన్ని

నొప్పలకు వంచివెందు

అమృతాంజనము గాయ శుద్ధకు

మనమయినమందు

చక్కని డబ్బీతో సహా సీసా 1-కి రూ. 0-10-0 ప్రతియింటనుండదగినది

అమృతాంజనము లోక ప్రసిద్ధిని బడసియున్నది. అమృతాంజనము అన్ని నొప్పలకు సిద్ధామృతము. అమృతాంజనము అమృతశబ్దచూదినిగల మాయమందుగాదు. సకలుమందులవలన మోసముగలుగను. పంచభాషచీటిని చూచికొనిన మోసముగలుగదు అమృతాంజనపు జగత్ప్రఖ్యాతవలన దేశమునందంతటను వెలసినవి.

అమృతాంజనము డిపో, బొంబాయి లేక, నెం. 7 తంబు శెట్టి వీధి, మదరాసు.

శుద్ధస్వదేశి బెంగుళూరు - మేలు పట్టుచీరలు

జరిగిచీరలు, కింగలు, రవికలు, రమాళ్లు, దాకణీలు, పావళ్లు, సాదాబాకెట్టుగుడ్డలు, గానకడ్డలు మొదలగునవి పురమాషిగా మేలురకం పట్టుతో చిలకపచ్చ, పసుపుపచ్చ, ఎలుపు, రోజా, ఆకాశగర్భం, అరంజిరంగు, మేఘగర్భం, కాశీరంగు, నెమలిరంగు మొదలగు కంగులలో వారివారి అద్దం మేరకు తయారుచేసి పంపెదము.

చాయకు గారందలి: ఒకసారి అర్ధరయిచ్చినవారు తక్కువ ఎక్కువకు మాకే అర్ధశుభంపురుకు.

వివరములకు ఈదిగుర విలాసమునకు వ్రాయవలెను.

మాకం సుబ్బరాయ శెట్టి అందు బ్రదర్స్, పట్టుబిలి వస్త్రజులు, చాక్, బెంగళూరుసిటీ,

వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలాచారి గార్లు

శుగువతి

శుగువతి

శుగువతి

బహుశక్తిరములగు చునుజుల మాత్రే మార్గమునుండి చీమువలె గ్రవించుచుండెడి, తెల్ల తెల్ల, పచ్చ తెల్ల గత్తెగ నీరు చురుకు శాశ్వతము మూత్రము బొట్టు బొట్టు బడుట మాటి మాటికి మూత్రము విడువక చేయుట పొత్తికడుపు నరములు తిగబడియుట మూత్రము వచ్చినట్లు అనుమానము గలుగుట యిటువంటి లక్షణములు గల శుగువతి సామాన్యములను మొదలంటి, వికర్షితమును, మరియు నూతనముగ సంభవించిన శుగువతిగములను! 48 గంటలలోపుగ నుణుమును బొందించును. మూత్రశాశ్వతమును. శస్త్రీతి (అనగా మూత్రపుత్తి) శుభ్రపచి నోములను అధిక బలమును కలుగ జేయును. క్రయము బుడ్డి 1-కి రూ. 1-12-0 షాకింగు మరియు పోటీజీ వస్త్రాలు వేరుగా నివ్వవలయును. మా మందుల జాబితాను, కోరువారికి ఉచితముగా పంపబడును. ఆయుర్వేదాశ్రమం, నెం. 41 ఆచారప్పవీధి, మద్రాసు. తంజావూరు: పండిట్, మదరాసు.

ఇంద్రజాల మహేంద్రజాలము

(2118-688) ఈ అపూర్వగ్రంథములో జర్మనీ గారెడి, నోవా, స్కొట్లాండ్లము, ఇంగ్లీషు ఇంద్రజాలము, కుంభాశ్రమము, భూతశస్త్రము, యంత్రములు, ఆమెరికావారి చీటపేజీ తమిళము విచిత్రవిశేషవిద్యలు గలవు. ఇంతేగాక మనుష్యుని మాయముచేయుట, మామిడిచెట్టును పుట్టించుట, నీటియలో గమనించుట, శరీరములైన తలకాయలపై ముద్రాదేయించుట భూమిపై గలమయ్యెత్తున గాలిలో మనుష్యుని నిరాధారముగా నిల్పుట మొదలగు విచిత్రములు అనేకము లున్నవి. ఈ పాత్రము తెలుగుభాషలో అతి సులభమైన శైలిని వ్రాయబడి యున్నది. ఈ గ్రంథమును చదివిన అభ్యుదయముగా మేల్కొనెయగలరని గాల్గొంటే యిచ్చుచున్నాము. దీనికేల రూ 4-0-0. త్వరితముగా పి. టి. జనార్దనంనాయుడు, బంగళా, గుంటూరుజిల్లా

ప్రతాప కస్తూరిమాత్రలు

ఇది మిక్కిలి ఖాల్సుగలిగి సువాసనగా నుండును. శాంబూలములో గాని విడిగాగాని 1-2 మూత్రము పుచ్చుకొనిన అనుదముగా నుండుటయేగాక, ఆశ్మయ, వాయువు, జలుబు, జ్వరము, స్నైసాము, దిగ్గ, ఉష్ణము, కిలరా, ప్లేట విషజ్వరములు, నీటిసోపములు, పండ్లనొప్పలు, మొదలగు అనేకవిధములగు వ్యాధుల కిది వైఖాయాధమువలె పనిచేయును. శీతలదీని సీసాలు ౧-కియ చురుచున్నవి. (3851)-2 200 మూత్రలీసీసా 1-కి రూ 0 4-0; దేహక సీసాలు రూ. 2-0-0 వి. పి. చార్మి ఎన్నికై వా రూ 0.6-0. పి.సి.వి. అందు కో. ఆయుర్వేదకమాజం, నెం.వే. నెల్లూరుజిల్లా

పుటల 180 పుస్తకము ఉచితము

ఆరోగ్యమును శాశ్వతమును పొందుట స్వాభావికమైన కొన్ని విధులను అనుసరించుటవలననే కలుచున్నది.

ఈ ఉత్తమమైన పుస్తకము ఆరోగ్యమార్గమును కలుగజేసి శరీరసౌఖ్యమును దృఢపరచును ఆయుర్విద్ధిని ఇప్పించును.

ఈ పుస్తకము ఇతరులుగా నీయబడును. పోస్టువారియే మేమే భరించి పంపెదము. కంటనే వ్రాయును.

వైద్యశాస్త్ర మనోశంకర్ గోవిందజీ, ఆతింక నిగ్రహ బేషధాలయము.

26. బ్రాడ్వే, మద్రాసు

మా ప్రదర్శనగదికి ఒకసారి దయచేయుడు! (3)

ప్రస్తుత వాగ్విమర్శకు తగిన మొదటిరకం వెండిపన్నీరుచెయ్యుట, గిన్నెలు, తిట్టలు, కంచములు, బహుమతినొసంగుటకు తగిన సామానులు, దొప్పలు మహాత్మ్యగాంధీ, తిలక్, మోక్షముగల పరికరములు మన్నుగు నవి అమ్మకమునకు సిద్ధముగా నున్నవి. చొక్కపుకెడి, బంగారపు వాచీగానుండును. ఉమ్మిడి రామయ్య శెట్టి, గురుసామి శెట్టి అందుకొనెనె నగలవస్త్రములు, వైఖాయాధుకోర్క మద్రాసు.

వనాషధిసరస్వరిల్లా

రక్తహీనతను పోనాటి రక్తమును పరిశుభ్రము చేయుట యందు శేక్స్పిర్ గాందినది ధరి 1-10-0 ఇండియా సిలోకొనందు ఎచ్చటికైనను తపాలా(48) ఉచితముగా పంపబడును.

విలాసము పి. డి. సావంత్ నెం 144 పనసవాడి, బొంబాయి

గోదావరి బుక్కు డిపో

రాజమండ్రి.

మా వద్ద వెలకు కొరకు గ్రంథములు

Just out ఆస సూయ Un to-date

అయి దంకముల కొత్తనాటకము

ఏ సతీతత్వము తన పాత్రకర్త సుస్థితాత్మకత (will power) చే, పుటిని కృత్రిక చేసి పుట్టిని గడగడలాడించి, (పుట్టిని- పుట్టినిగని తేలి- బ్రహ్మాండ వల్లకల్లోలమున జేసి తైలన- ఏవారినని- రాక్షస గణుగణే భవాని- లక్ష్మీ- నర్మపు- పుట్టినిగని- వె పింపవోయిన- గ్రమూర్తలను శృంగారమున- పూర్వోక్తయ శాప శాపణమున- గణకజీవోహృతులు దగు కాంచని పుట్టినిగని చేసి చూడోదయమును గానించి లోకమున కాంతి కుతాకమును ప్రతిష్ఠించినట్టి అట్టి భారత సతీతత్వ మగు అననూయాదేవి చరిత్రమును వ్యవహార-శైలిని రంగస్థలముల కనుకూల మగు క్రొత్తపాఠ్య పట్టతో (Songs) చేర్చి ప్రచురింపబడినది.

గ్రంథకర్త:— శ్రీ గంగాధర రామ శాస్త్రి గారు
వెల రూ 0-12-0.

శ్రీ సానుగంటి లక్ష్మీనరసింహారావు పంతులుగారి

నాటక రాజములు

పాదకావ్యభిషేకము (వెళ్ళు-వాటక సమాజములచే
ప్రదర్శింపబడుచున్నది) క్రొత్త కూర్పు ... 1 4 0
నరస్వతి క్రొత్తనాటకము ... 1 0 0
సారంగధరనాటకము (క్రొత్తకూర్పు) ... 0 8 0
బ్రహ్మశ్రీ చిలకమర్తి లక్ష్మీనరసింహుగారి
నాటకములు, నవలలు అన్నియు మా వద్ద కొరకును.
(త్వరితో వెలువడ నున్న గ్రంథములు)
కన్నపుదొంగ, పగటిచక్క, అన్నతలగు పరిశోధక,
(detective) నవలలు (Plot) అత్యుత్తము.

కీచక వధ

చక్కని శృంగారప్రధాన మగు నాటకము
ఇప్పుడే వెలువడినది. రూ 0-10-0.
భరణిలో చిత్రిత నవలలు వ్రాయుటలో ప్రసిద్ధి గాంచిన
శ్రీయుత భోగరాజు సారాయణమూర్తిగారి ప్రణీతము
చదివితీరకలెను. రూ 1-4-0.
జాతక మర్మ భోధిని
జ్యోతిషము నేర్చుకొనువారి కత్యంతోపయుక్తము. (బ్రహ్మశ్రీ
కాలనాథశర్మ వేదవేదములమూర్తి ప్రణీతము. రూ 1-4-0.
జాతకమార్తాండము రెండవభాగము
అక్షర శంకటశాస్త్రి ప్రణీతము. రూ 2-0-0.

నరస్వతి వాచక పుస్తకములు

శ్రీ షా. పీ. రాధువేంద్రరావు పంతులుగారి ప్రణీతము
1-వ తరగతి 0-8-0, 2-వ తరగతి 0-8-0, 3-వ తరగతి 0-4-0
4-వ తరగతి 0-5-0, 5-వ తరగతి 0-6-0, 6-వ తరగతి 0-7-0,
7, 8, తరగతులు అచ్చులో నున్నవి.
సరస్వతీగణితభోధిని: ఎలిమెంటరీ స్కూలు విద్యార్థు
లకు అనేకవిధముల సహకారిగా నుండునట్లు అనేకయుక్తి
లెక్కలతోను, లెక్కలతోను క్రొత్తపాఠ్య పుస్తకం అనేక
సూత్రవిషయములతో ప్రచురింపబడినది. Most up to date
కుమారావ్యాకరణము: ఎలిమెంటరీ స్కూలు
విద్యార్థులకు మిక్కిలి ఉపయోగము. వెల 0-2-0.
సోక్ విజయము:

కె. యల్. యన్. సోమయాజులు,
ప్రొఫెసరు టరు
గోదావరి బుక్కు డిపో, రాజమండ్రి.

కట్టలా? కత్తులా?

రెండును కట్టలలో చిత్రముగా నిమగ్నబడ్డ కత్తులు.
ప్రతిదినము వందల ఖర్చు. (3785)
ఒకటి తెప్పించి చూచిన దానివిలువ మిక్కిలి తెలియ గలదు.
వెల 5-8-0 మొదలు 25-0-0 కరకు గలవు.
ఇంకను తక్కువ ధరలవి గాని, ఎక్కువధరలవి గాని కావలసిన
యెడల తయారుచేయించి పంపగలము. పోస్టేజీ వగైరా చేత
భారతవస్తుధనము - బెజవాడ.

నర్ హర్షోర్పు బట్టరుగారు

అలహాబాద్ ప్రజలు శాంతినించుట
అలహాబాద్, 25వ రోజు:— మానసియు లగు 15
హర్షోర్పుబట్టరుగారు తే పుదయము బాల్బోను మార్చిటును
బహిరంగమున. మధ్యాహ్నము అలహాబాద్ యూనివర్సిటీ
కాన్వోకేషనుసమావేశమున అవ్వతలమున నుండును. తరువాత
ప్రజలచే వారికొక బాన్స్ మొదలగువారును వింసనకేరదురు.
అలహాబాద్ జూనియర్ కమిషనరు
అలహాబాద్ ప్రొఫెసర్ బట్టిగా నియమింపబడిన బట్టి
బట్టరుబట్టరుగారి స్థానమున, అదేమిట్టి జుబిమల్ కమిషనరుగా
నుండిన రామబాబూర్ కండిక కి బాన్స్ లాల్ గారి జూనియర్
కమిషనరుగా నియమింపబడిరి.

భావనగరు నాకాసార్యము.

అహమ్మదాబాద్, 25వ రోజు:— భవనగరు సంస్థా
నమువారు భవనగరు కాలవలపాకర్తయులు కల్పించి నేటాలు
నుండి భవనగరునకు విడుదలయియు రాక్షసిహృద్ నేరుగా వచ్చు
నట్టి నర్మపుట తలపోయియున్నారు.

భారతదేశ సంఘము.

నలసచ్చెట్టమున మార్పులు గోరుట.
భారతీయులు నలసచ్చెట్టములందు చాకత్తవడు చున్న
కారణమున భారతీయులు నలసచ్చెట్ట సాధ్యమై వంతెనకు
నావలయు ననియు, అట్లు నలసచ్చెట్టవారు అచ్చటవకు కత్త
నివ్వవల చక్కని తెలిసికొనే ఇవ్వపడి పోవలయు ననియు
ఇండియన్ కలసుంట్టమున మార్పుచేయవలయునని వ్రాపుకొని
పట్ట భారతీయసంఘమువారు సమావేశమై కోరిరి. ఈసూత్రము
ననుసరించి ఇంకను కొన్ని సలహాల సంఘమువారు నిచ్చిరి.

ఎల్క్విక్కు మోటారు లైసెన్.

బుధవారమునాడు కలకత్తా రేవునకు "నోము" అను
నామకముగల మోటారులైసెన్ లండునకుండి వచ్చెను. కొంత
కాలములో ఇంకను 5 అట్టిని పంపబడుచున్నది.
ఈజీపురు ఘంటకు 18 నాట్లు (వాటు ౧-కి ఇంచమును
చిక్కనైలు) బహుశులభముగా పోవును. ఈ మోటారు పీఎ
కోలుబర్నరుల కన్న చాల ప్రోత్సముగా నున్నది. విలువకు
లెగురుటలేదు. వెడ్డయింగ్ యుల్లో నడుపుచుండి కొలదియండి
నాకరుల చేతనే నడిపింపబడుచున్నది. ఇన్నిరోజులు సాధా
రణ స్త్రీకులలో వలె 41 నుండి ఇంచుండిగు నునపులచేత
గాక 21 నుండి నునపులచేతనే అది నడిపింపబడును.

సరిహద్దుల తిరుగుపాటు

వెనువరు, 25వ రోజు:— చేరా యస్సాల్ భానులందు
తిరుగుపాటులు కొలదికాలము నుండి జరుగక తీరాలను ప్రవృ
తించినను మహాశులు యూరులందే నికసింది యుండుటకల్ల
గ్రామములు హరిని తిరిమిగొట్టుట కరకాళము కలుగుచున్నది.
అరుగురు హిందూయులకులను వెనుగురు మహమ్మ
దీను మాని నీ మణులను దోపిడిగాండ్రు ఎత్తుకొని పోయిరి.
వీరితో ఒక్క స్త్రీనున్నా మండలినివాసిని. మూడుతడవలు
చిగా తెగవారు దోపిడిగాండ్రునండి చతువులను నిర్బంధితులను
విడిపింపుకొన గలిగె.

మా. విన్సెంటుగారి పర్యటనము.

మా. విన్సెంటుగారును మా. మహమ్మదు సాఫిగారును
వెనువరు 2 వ తారీఖున తేరి. సరిహద్దు ప్రాంత్యులందు 126
తారీఖునకు వీర పర్యటనము గలవుగారు.

పాట్నా ప్రభుత్వపర్యటనము

రెవెన్యూండి పాట్నాకు కదలుట
పాట్నా, 25వ రోజు:— ప్రభుత్వమువారు రండినుండి
పాట్నాకు నేడు కదిలినవారి. మానసియు లగు 7 వార్డుగారు
నిన్నటిదినమే పాట్నా కేరయండిరి.

సచ్చిదానంద సింహగారు

నర్ లెమిస్సాల్ కి గారు వీరకు కానసభాధ్యక్షులుగా
నియమింపబడినందున వారి స్థానమునందు పాట్నా యూని
వర్సిటీ సభ్యులుగా సచ్చిదానందసింహగారు నియోజింపబడిరి.

సోన్ ఫుట్ సంత

సోన్ ఫుట్ సంత మహాసంరంభమున జరుగుచున్నది.
సానకస్వపంపాలా మంత్రి మా. దాసుగారు అధికాలము
లోనే సంతను తిలకింకబోయెదరు.

మా. టేక్ బహద్దూర్ సుఫ్రా

మా. టేక్ బహద్దూర్ సుఫ్రాగారు పాట్నా నగరము
నకు తమ స్వంతపనిమీద కొంతకాలము క్రింద వచ్చియుండిరి.
వారు నిన్నటిరాత్రి ప్రమాణ మైపోయిరి.

ఇంచికేపు ప్రభువు

భారతదేశమునకు వచ్చుట.
బొంబాయి, 25వ రోజు:— కృతార్థము సంఘాధ్య
క్షులు ఇంచికేపు ప్రభువుగారును, వారి కలిమణియు కూతు
రును, మా. యల్. సి. మేకరుగారును, అంతరంగిక కార్యదర్శి
గారును మోరీయాస్టీనురులో బొంబాయి రేవునందు 28 9 ఘం
టల పైనుల్ బండిలో డిల్లీకిపోయిరి. కృతార్థము సంఘ భార
తీయసభ్యులు మా. పురుషోత్తమదాస్ టాకురుదాస్ గారును,
శ్రీయుత దాదరా దలాల్ గారును అబండిలోనే డిల్లీకి పయన
మై పోయిరి.

ఇంచికేపుగారి యభిప్రాయములు

ఒక పత్రికా విలేఖరీ ప్రశ్నింపగా, తాము లండనునం
దుకర్ణసిందిన యంతములకంటె నెక్కుడు తెలుపలల మనియు,
ద్రుటను ప్రభుత్వము మారిన విషయముపట్ల యభిప్రాయ
మియ్యలేనియు తెలిపిరి. భారతదేశప్రభుత్వమున ఆర్థికసభ్య
నిగా నర్ బేసిల్ బ్లాకెట్టిగారిని నియోజించు విషయమున తమ
కేసుని జోక్యముకలదా యని ప్రశ్నింపగా తమకావిషయమున
నివేదికపనేమియులేదనిజెప్పిరి. భారతదేశమునకును ద్రుటనునకును
చార్జీలు కల్గింపబడు తెప్పు డని ప్రశ్నింపగా, నచ్చునంత
కాలము వేళకు కల్గింపబడుననియు, ఆకల్గింపు బాగానేయుండు
ననియు తెల్పిరి.

నర్ బార్జీ లాయడుగారి సతీమణియు, బెంగాలు కాన్గ్ర
సభాధ్యక్షులగు మోన్. యన్. డబ్ల్యు. కాటకుగారును, బొం
బాయి మోరీయార్స్ చీఫ్ డిజ్ట్రీల్ కార్మికు మెక్లియాడ్ గారును
బొంబాయి అడ్వోకేటు జనరలుగా నుండిన నర్ లాయరు స్టాంగు
మెను, నర్ జేంసెట్టి గారును, జీజిబాయి సతీమణియు వీరం
దరు మోరీయాస్టీనురులో విచ్చేసినవారలలో కొందరు.

లోకమయహార కస్తూరిమాత్రలు

పిన్నలుమొదలు వయసైన పెద్దవారివరకు సాధారణ వ్యాధులన్నిటికిని వాడలేగినది.

250-300 మాత్రలుగల సీసా 1-కి ధర 0-4-0 1 మొదలు 6 సీసాలవరకు రూ 1-4-0

1. మలేరియా జ్వరమునకు మీ లోకమయహార కస్తూరిమాత్రలు మంచి గుణమిచ్చినది.
లక్ష్మీ నరసింహజోష్య సోమవారపేట, కూర్మజిల్లా.

2. మీ లోకమయహార కస్తూరిమాత్రలు అతి ఉపయోగకరమైనది. మరల డబుసుబాడ్లకు సంపాదించినది.
బాలరామాచార్య, శివస్వామి, చిల్కొడి లెక్కామ్.

3. మీ లోకమయహార కస్తూరిమాత్రలు నిర్భయము మిక్కిలి ఉపయోగించినది. 6 బుట్ల మొగలే పంపాలో రెదను.
ఎన్. ఆచ్యయ్య, ముగ్గుల్ మాస్టరు కిరీగనపాల్వీ, బెంగళూరు.

సారస్వతానవము విద్యార్థులకు, వ్యాధులవారులకు, ఉపాధ్యాయులకు, సంగీతజ్ఞులకు, వారు, పీరు
యనకేల పెదకు సంబంధమైన పనిలవారి పాలిటికి గండిమి.

20 దినములకు సరిపోవు జోషధ వెల 1-0-0 వి. పి. ఖర్చువేరు.

వ్రాంచి ఉక్కు, నెం 321 తంబుకెట్టిది మద్రాసు. వి. పి. ఆర్దలు మద్రాసునండి పంపబడవు.

పాశ్చాత్య మొకటాచల పండితులు శ్రీ శీతారాఘవ వైద్యశాల మైసూరు. (1)

కాంగ్రెసు ఆజ్ఞా లంఘనసంఘము

సంఘమువారిచే ప్రకటింపబడిన నివేదికము

శ్రీమాన్ కన్వేనియన్స్ గారు, శ్రీమాన్ రాజనాథ్ పాలాచారి, డాక్టరు అన్నారీగార్లు
శాసనసభలకు వెళ్ల నూహించిరి

హాకీం అబ్దుల్లాఖాన్, మోతీలాలు నెహ్రూగారు, వి. జే. వల్మీకీగార్లు శాసనసభలకు వెళ్ల నవచ్చుననిరి
(ఆ సో సి ఏ టె డు టె సు)

ముఖ్యబిరుదులు

నివేదికము 5 వ తేదీని ప్రకటింపబడెను.

ఆతిథ్యమును గ్రహించు శాసనసభల ప్రవేశమును గూర్చి ఆర్డరును సభ్యులలోను ముగ్గురు సభ్యులైన, ముగ్గురు ప్రతినిధులు రైరి. ఆజ్ఞా లంఘనమును మితముగను చాలాకాలముగా జరుపలే నని ఆర్డరు సేకాల్సి పాఠమును తెలిపిరి.

సంఘనిర్వాహము

దేశమునందలి స్థితిగతులను గూర్చి మొత్తముమీద విచారణచేసి వివరించుటకు ఆజ్ఞా లంఘనమునుగాని ఆజ్ఞా ఇతర సాధనములను గాని ఏమాత్రమునైన సాధారణముగా జెట్టుట కెట్టి అవకాశమున కలదా అను విషయమును గూడ విచారణచేసి తెలుపుటను 1921 జూలై నెలలో భారత కాంగ్రెసు స్థాయి సంఘమువారు ఆజ్ఞా లంఘనసంఘమును ఏర్పరచిరి. స్థాయి సంఘాధ్యక్షుడు డి.వి. హాకీం అబ్దుల్లాఖాన్ గారే యాసంఘమునకు గూడ సభ్యులు. పండిత మోతీలాలు నెహ్రూ, డాక్టరు అన్నారీ, వి. జే. వల్మీకీ, కన్వేనియన్స్ గారు, సి. రాజగోపాలాచారి గార్లు సంఘసభ్యులు.

సాక్ష్యమిచ్చినవారు

459 మంది ప్రాతములను సాక్ష్యముల నందిరి. వారిలో 866 గురు సంఘమువారియొద్దకు వచ్చి సాక్ష్య మిచ్చిరి. తక్కిన 98 మందియు స్వయముగ రాలేదు. ఆరువారములు దేశమునందలిను సంఘమువారు సంచారము చేసిరి. సాక్షులు చెప్పిన విషయములలో వేసిగూడ తిరస్కరింపలేదు. కాంగ్రెసుసభ్యులలో అన్ని పక్షములవారి ప్రతినిధులును గూడ సాక్ష్య మిచ్చి యున్నారు.

అతివాదనిరసనము

దార్జిలింగ్ లోని అసహాయాద్యమమును పూర్తిగా నిరసించినవారు అసహాయాద్యమమునందలి ప్రత్యేకవిషయమును గూడ వదలరా దనవారు యిరుద్ధంశుల అతివాదులగుటచే ఆ రెండుపక్షములవారి వాదమునుగూడ మేమామెడింప లేదని సంఘమువారు తెలిపిరి.

నివేదికము

నివేదికము 160 పుటల అచ్చుప్రతుకమైనది. దానిలో కాంగ్రెసు సభ్యులు శాసనసభలకు వెళ్లవచ్చునా అను విషయమునుగూర్చి 60 పుటలలో వివరింపబడెను. అసహాయాద్యమ ప్రారంభము మొదలు అహమ్మదాబాదులో దేశమునందలి జరుగుచున్న గల చరిత్ర మొక ప్రకరణమున విరింపబడెను.

ప్రభుత్వమువారి నిర్బంధ విధానమును గూర్చి వివరింపబడెను. అసహాయాద్యమమునకు ప్రతినిధులముగ ప్రారంభింపబడిన ప్రతినిధులద్యమముల చరిత్రనున్నట్టిని అసహాయవాదులు అత్యుగ్రహముతోడను ఓరిమియోడను సైరించి రని సంఘము వారు వ్రాసిరి.

యువరాజగమనము

"కొన్ని సంవత్సరములకు చరిత్రలు జరిగెను. అందులకు బాధ్యత అసహాయవాదుల పైననే మోపబడలేనో లేక ఆజ్ఞా తీవ్రపరిస్థితులందు గూడ దేశములలో మోపుమంది కాంతి కదలించుటకు అసహాయవాదుల దౌర్భాగ్యకాహిత్యమే ప్రధాన కారణమని వారిని ప్రశంసించలేనో అని భావించుకొనుట నిర్ణయించదగినది. తీవ్రపరిస్థితులందు యువరాజుగారి నీ దేశమునకు రావించుటచేతను ప్రజల ప్రబోధము నడగించుటకు వారు నిష్పాప్రయత్నముల నొనరించుటకు అసహాయమున కొన్ని చింతియములకు నకార్యములు జరిగినవి.

రాజభక్తి

భారతీయులకు రాజుమారునిపట్లను తాబట్టుటయు పట్టుకుండ నెట్టి ద్వేషభావములేదు. బాక్సోలి-ఫిల్లిలో కాంగ్రెసు స్థాయిసంఘమువారు శ్రీ త్రితీర్థానమును చేసినవిషయము గాంధీమహాత్ముని కారాగృహమున కంపన పీఠ్యులకు చేరమునందలిను నిర్బంధవిధానము చాలాప్రబలమైనది. అను విషయము సభ్యులు నాటికంప పీఠ్యులను.

అసహాయాద్యమఫలితము

దేశములలో శాసనసభ్యులకు ఓట్లనియ్య సర్దులగువారిలో మోపుమంది కాంగ్రెసు సభ్యుల అభ్యుత్థుల ఓట్ల నిచ్చుటను మానివేసిరి. ఓట్లనియ్యలేదని ప్రభుత్వమువారును కొందరు జమీందారులును వారిని చాల నొత్తిచేసినను గూడ వారు ఓట్ల నియ్యలేదు.

పాఠశాలల బహిష్కరణము.

ప్రభుత్వపాఠశాలలను వదలివచ్చిన విద్యార్థులు కొందరు వాటియ పాఠశాలలలో చేరిరి. ప్రభుత్వ పాఠశాలలను పాఠశాలలను బహిష్కరించుట వలన యువజనులలో అభివృద్ధి లగు వారు దేశభక్తి భరితులై కాంగ్రెసు ప్రచారకులుగా పనిచేసిరి. మానసియులగు మితవాదులపట్ల విద్యార్థులు చూపిన నిరసనమును మేము ఆమోదింపజాలము. గాని కళాశాలలను పాఠశాలలను బహిష్కరించుటను గూర్చి అసహాయాద్యమమునకు నైతికమగు విషయము సంపూర్ణముగా లభించినది. దానివలన ప్రభుత్వపత్రిక అంత రించినది. ప్రభుత్వపాఠశాలలందు విద్య నభ్యసించుటకులన గల గుర్రు విద్యార్థులకు బాగుగా విదితమైనది. విద్యార్థులందరును ప్రభుత్వవిద్యాలయాలను విడిచినవో వారు విద్యనభ్యసించుటకు ఏ యిరదిద్యాలయములను ప్రవేశమునందు మోపుగా లేని కారణమున ఎల్లవారును ప్రభుత్వవిద్యాలయాలను వదలలేదుగాని అసహాయాద్యమ సందేశమును వా రామోదింపక పోవుట కలన గాదు. మేము చూచిన బాటియ ప్రతిపాప లన్నియును భనాభావమున కృతించుననే యున్నవి.

న్యాయవాదులు

న్యాయస్థాన బహిష్కరణము విజయమైన దనుటకు న్యాయ స్థానములను త్యజించిన న్యాయవాదుల కక్షికారుల సంఖ్యతే మూలమందులేని ఆబహిష్కరణము నెగ్గలేదనియే చెప్పవలసి యుండును. దేశమునందలిను మొత్తముమీద 1200-1500 మంది న్యాయవాదులు మాత్రమే న్యాయస్థానములను బహిష్కరించిరి. మొత్తము న్యాయవాదులసంఖ్యను బట్టి చూచిన యీ మొత్తము కడు స్వల్పము. అట్లుత్యజించినవారిలోగూడ కొందరు మరల నిపుడు ప్రిడరి వృత్తిని ప్రారంభించిరి. కాని న్యాయస్థాన బహిష్కరణమునకు ప్రాతిపదికమగు అసహాయాద్యమ సిద్ధాంతమును మాత్రము న్యాయవాదులు బాగుగా గ్రహించగలిగిరి. అసిద్ధాంతము కడు క్లాభునీయును గాని ఆచరణమునందు దానికి గూడ సతివాదా పి దోషము తటస్థించినది.

న్యాయవాదులు- కాంగ్రెసుకేంద్రీయములు

ప్రీడరివృత్తి న్యాయవాదులు మానవత్వము వారు కాంగ్రెసు సిద్ధాంతము నంగీకరింతులేని వారు కాంగ్రెసు సంఘములకు సభ్యులుగను ఉద్యోగులుగాను ఎన్నుకొనబడుట కెట్టి అభ్యంతరమును లేదు. దానిని గూర్చి ఎవ్వరును సంశయించున లేదు. అట్టి న్యాయవాదులను ఎన్నుకొన గూడదని కాంగ్రెసు సభ్యుల పక్షమున ఆజ్ఞా పించి యుండలేదు. అట్టివారు రంగస్థలమునందు కనపడదనటుల వలె తెరచాటున నుండియే పనిచేయుటకునని గాంధీగారు మాత్రము బోధించిరి. దాని వాధారము చేసికొని వృత్తిని మాననివ క్షిప్ర కాంగ్రెసు ఉద్యోగులుగా నుండగూడదని కొందరు రతివాదులు వాఖ్యానము చేసిరి. కొన్ని రాష్ట్రములలో కాంగ్రెసు సంఘమువారట్టి నిబంధనలనుగూడ చేసిరి. అత్యంతముగల న్యాయవాదులు కాంగ్రెసునట్టి సభిమాము పూర్తిగా కలిగిన వారై నను వారు కాంగ్రెసులో పనిచేయుటకును కిదియే చాలినంత ప్రబల నిరోధమై యున్నది. అట్టివో వారిపట్ల కేవలము అసహనకరముగ దేశమునందు ఎన్నివోట్లను యితరులు ప్రసరించుటచే తమింప నర్హులుగాని అవసరక పోలే వచ్చునొకప్పుడు కలను వదలుకొనుట అటస్థించినది. ఇట్టి పొరబాటు పొరబాటులకు దేశములలో ప్రభుత్వపత్రికలలో పొక్కుటియగు న్యాయవాది వర్తమువారి సహాయమును అసహాయాద్యమము గోల్పోవుట తటస్థించినది. ఇటుక న్యాయవాది వర్తము వారు ప్రశంసనీయుమగు దేశసేవచేయున్నారు. వారి సహాయ ప్రత్యేకముగాను భారత కాంగ్రెసు స్థాయిసంఘమును గీరివెడుమును గూర్చి గట్టి శ్రద్ధబాని యీలోషమును వెంటనే తొలగింతురని నమ్మియు.

బహిష్కరణద్యయమును తొలగింపగూడదు

పాఠశాలల న్యాయస్థానముల బహిష్కరణమును తొలగింపవలె నని మేమెంతమాత్రమును నూచించుచుట లేదు. విద్యార్థులు పాఠశాలలను న్యాయవాదులను కక్షికారులను న్యాయ స్థానములను బహిష్కరింపవలెనని కాంగ్రెసుసభ్యుల వేసిన తీర్మాన మటులే ఆచరణమునందుండదగును.

పంచాయతీలు

పంచాయతీ, పంచ, విహార, సంఘముల రాష్ట్రములలో జాతీయపంచాయతీ న్యాయస్థానములు చాలవరకు సంపూర్ణముగనే పనిచేయుచున్నవి. సంఘముల రాష్ట్రములలో బాటియ పంచాయతీల నన్నిటిని రూపుమాపుటకు గట్టి ప్రయత్నముల నుద్యోగులు చేయుచున్నారు. కొన్నివోట్ల పంచాయతీల వారు కేవలము బ్రిటిషున్యాయస్థానముల పద్ధతినే అనుకరించుచున్నారు. పంచాయతీల అవకాశమును విధులను వారు సరిగ్రహించలేదు. కాన ప్రభుత్వపత్రికలకును పరిశీలకులకును అనుకూలమగునట్లు వెనుకటి మతస్థపంచాయతీల నిబంధనలను సరరించి సర్వసమానములను నిబంధనలను రాష్ట్రీయసంఘములు త్వరలో నిర్ణయింపదగును.

స్వదేశీ

19 కాంగ్రెసు రాష్ట్రములలోను 16 రాష్ట్రములలో స్వదేశీని గూర్చి పని బాగుగా జరుగుచున్నదిగాని బట్టల వేత మరుగుగా జరుగుటలేదు. ప్రజలకు కావలసినట్టి బట్టల నింకను సేయజాలియుండలేదు. కొన్నివోట్ల ఖద్దరులలో కలితీగూడ చేయుచున్నారు. గ్రామములలో ప్రతిభింజను రాట్టములపై నూలుబడదనట్లును చేతివర్ణములపై నా వడకునూలుతో బట్టల సేయనట్లును చేయుటయుండే కాంగ్రెసువారు కమిటీ నంతను వినియోగింపవలెను. నీ కర మో కలి తీయో తెలిసి కొనకుండ ఖద్దరుబట్టలని ఏవో బట్టలను పట్టణములకు తెప్పించి దుకాణములను వెట్టించి విక్రయించు ప్రయత్నముల నన్నిటిని మానివేయవలెను. ఖద్దరుబట్టల వేత విక్రయము మున్నగు విషయములను గూర్చి ప్రత్యేకముగ విచారణ చేయుటకు ఒకసంఘమును వెంటనే ఏర్పరపదగును.

తీలకు స్వరాజ్యనిధి

ప్రభుత్వమువారి నిర్బంధము చాల ప్రబలము కలనను ప్రజలలో దానివలన నుత్సాహము తగ్గుట వలనను తీలకునిధికి ఆదాయము తగ్గినది. భనలోపముచే కాంగ్రెసు కార్యములు జరుగుట చాలకష్ట మగుచున్నది గాన దేశీయులు దీనిని బాగుగా గుర్తింపవలెను. ప్రజలకు సంకల్ప పీ కలుగునట్లు కాంగ్రెసు సంఘములవారు లెక్కలను సరిగా పూర్తిగా ప్రకటింపవలెను తీలకునిధికి 1,2,9 1407 రూపాయలు చేరెను. కొట్టికి మించిన మొత్తము లభించెను.

సభ్యుల సంఖ్య

కాంగ్రెసు సభ్యుల సంఖ్య ఎంతమాత్రమును సంకల్పితముగా నుండలేదు. దానికి నిర్బంధవిధానమును నిరస్తాహమును కారణములై యుండును. ఇకముందు శ్రద్ధగా పనిచేసిన చాలమంది చేరగల రని నమ్మిండును.

వలంటీరులు

వలంటీరులలో ప్రవృత్తి, విశేషత నియమముల ననుసరించుట మున్నగు నవి చాల లోపముగా నున్నవి. ఇకముందు వలంటీరులను చేర్చుటలో చాల శ్రద్ధతోను కాగ రూకతోను పనిచేయుట కలగదను.

అస్పృశ్యత

ఈ సమస్య మతసంబంధ మగుటచే చాలకష్టములతో కూడినదై యుండిన ను విశోధకము పూర్తి గానంత రించినది. నిరాశచేంద నవరములేదు. నెమ్మదిగా ననుకూల భావము కలుగుచున్నది. తగవులమాయలను కలహకారులు నగు వారిని తొలగించిననేగాని బాటియతగ్గరివాదము లంతరింపవు. ప్రజలలో విరోధములను సర్వసర్వేక్షణములను ఆరాజకమును భేదములను కలిగించుట వైవనే ఆధారపడియున్న అధిక వ్యయముల కును యిండియా సినిమాస్టోను ఉద్యోగులు తొలగినగాని నికలహకారు లంతరింప. ముఖ్యార్థవ్యాజ్య మేర్పడినగాని నివికానస్థితి ఉద్యోగులు తొలగరు.

మలబారులో మత ద్వేషములు

మలబారులో హిందూమహమ్మదీయమతములవారికి కలిగిన పన్నురద్దెనులను తొలగించుటకు ఆ రెండుమతములవారు కులును సర్వవిధముల గట్టిప్రయత్నము లొనరించుచున్నారు. కలహకారులు చేసిన అనేక ప్రయత్నములలో కాంగ్రెసు భిలా ప్రభుసంఘములవారు సకాలమున పనిచేయుటవలన కలహకారుల ప్రయత్నముల నన్నిటిని నిర్మూలించజాలిరి.

తెల్ల నూడ ద ని చెప్పిరి. వారి బభ్రహును మను త్వు.

తిరిగి మంచి సాక్షులు కానవచ్చుటకు పెళ్ల నూడగని వని
 పతిహామరను ముగ్గురు సప్త్యులును వైష్ణవి. (మ్రుతపంపితులను
 తాపాక్షులు సరిగా గుర్తింపించుటలేదు. కామనలను వెల్లెవ
 వో హామను వచ్చునన్నంతవఱకు భావముతో వాసాక్షులు
 మోలూడిరి. కాంగ్రసు వారు నిర్ణయించిన రీతిని
 పవప్తి జిల్లోలంఘనముగాని వృష్టి జిల్లోలంఘనముగాని
 పరపదగనని హెచ్చుమంచి నూటించిరి. ఇచ్చడు జిల్లోలంఘు

సమయమునకు తలపెట్టుకొని పనిచేయి; కాన ఆజ్ఞోల్లంఘనముతో సహనమును నుత్తేజసాధన మింతకంటే కూడ టగు సరము. కాంగ్రెసునకు లాభమును నిర్మాణవిధానమును పూర్తిగా కొనసాగించు నవసరము కాదు. ప్రజాసేవకు మున్నగు దుర్విచక్షణలతో జైల్లంఘనమును చేయ అని హాకింటి చాసెను.

ఆజ్ఞోల్లంఘనము

ఏదో ఒక విధమున ఆజ్ఞోల్లంఘనము నవలంబించుట ముఖ్యమనగా నున్నది. నిర్మాణవిధానమునందు సాక్షులలో చాలవారిది నమ్మకమును కల్పించిరి. నిర్మాణవిధానము ఆజ్ఞోల్లంఘనమునకు ప్రభువును నిర్దేశించుటకును ప్రజలకు లాభములను కూర్చుటకునుగాక సలకరముని చాలవారిది నమ్మకమున్నది. ఇది వంగరాష్ట్రమున చాలవారిది నిర్మాణవిధానమును జరుపకలెనని కోరుచున్నది. ఆజ్ఞోల్లంఘనమునకును నిర్మాణవిధానమునకును ఎట్టి సంబంధమును లేదనుచున్నారు. సమష్టి ఆజ్ఞోల్లంఘనమును ప్రారంభించలేనని నలుగురుమాత్రమే నిష్కర్షగా కోరిరి. సమష్టి ఆజ్ఞోల్లంఘనమును పన్నులను చెల్లించకుండుటను చెప్పుచుండి ఆమోదితమైన గాన వారిని చూచింప జాలము. క్షణిక ఆజ్ఞోల్లంఘనమునకు చెప్పుచుండి నమ్మకించిరి. 243 మంది క్షణిక ఆజ్ఞోల్లంఘనమును ఆమోదించిరి. వారిలో 112 గురు క్షణిక ఆజ్ఞోల్లంఘనమునుగూడ ఆమోదించిరి.

ప్రభుత్వపట్టుములు న్యాయపరమములు

వంగరాష్ట్ర, సంయుక్తరాష్ట్రముల ప్రభుత్వములవారు చేసిన సత్కర్మములు న్యాయశాస్త్రమునకు ప్రతికూలముగానున్నవని నమ్ముటకు తగిన ఆధారములు కలవని అర్థమగు సభ్యులను నూచించిరి.

శాసనసభలు

శ్రీయుతులు కస్తూరిరంగయ్యంగారు, ఎం.ఎ. అన్నారీ, రాజగోపాలాచారిగారు ఆభిప్రాయములు.

శాసనసభలకు వెళ్లగూడదు

98. అసహాయోద్యమ కార్యక్రమమునండి శాసనసభా బహిష్కారమునకు తోలగింపవలసివడిగా మానవచరణలలో ముగ్గురు సభ్యులు నొసరిరి. ఇందులకు మేము విస్మయకాలకుండుటకు ఎంతయు చింతిల్లెదము. నిరూపణసంఘ పర్యవేక్షకు ముగిసిన 23వ ఆగష్టు 16 వ తేదీని పాట్నాలో సమావేశమైన పును సభ్యులందఱును వివిధవిషయములగుర్చి బాగుగచూచి తీర్మానముల స్థిరపరచిరి. ఈ శాసనసభా ప్రవేశసమస్య గూర్చి మాత్రము సభ్యులందఱును ఒక్కచుట్టపై ప్రస్తుత కార్యక్రమము నందు మాన్పండగూడదని తరువాతిప్రాయముల దెల్పిరి. కాని ఆజ్ఞోల్లంఘన 7 వ తేదీని కమిటీసభ్యులు తమ నివేదికను అఖిల భారత జాతీయసంఘమునకు పంపుటకు గూర్చి యోచించుటకు ఢిల్లీలో సమావేశమైనపును సభ్యులలో నిర్ణయ గమనభిప్రాయములను పురస్కరించుకొనిరి. ఈవిషయమై కమిటీలో రెండుగమన భిన్నాభిప్రాయములు లేవు. కావుననే మేము మాత్రమే సామలను ప్రత్యేకముగ ప్రాయశచింతచేసెను. మానవచరణల ఆభిప్రాయములను వారములను వారావారి విన్నవ్యుటకొర వారి నివేదికకు ఒకసారియైన చదువుట మాకు ఉపస్థింప లేదు.

ధర్మబద్ధము కాదు.

99. శాసనసభాప్రవేశతీర్మానము ఏవిధమున వైద్యను నిగ్రహించుననుకూలమునను విడదగియె. అందువలన, కలకత్తా అవసరమునకు సభ్యులందఱు పురస్కరించుట నాగపూరులోను అసహాయోద్యమములోను కేంద్రీకరణ కాంగ్రెసుసభ్యులను స్పంది చేయుటకు యోగము. అసహాయోద్యమ కార్యక్రమము లాని లోకమున కేరళకులకును ఎట్టివిషయముతో కొనసాగించబడెనో 4 వ ఆగష్టునందులో కల్పించెను. రాష్ట్రమునకు లోలో ఇంకొక విషయమునకు ప్రభుత్వములు సలకరముల చేయక ఆసహాయోద్యమ కార్యక్రమములో నియంత్రణను విడచి దుట చాల ముఖ్యమైనవి యని మాయభిప్రాయము. ప్రభుత్వము యొక్క విలువలను ప్రభుత్వము శాసనసభలపై ముఖ్యముగా కాదా రదిగియున్నది. ఇప్పుడు శాసనసభలను ప్రవేశించుట యవగా కాంగ్రెసు సభ్యులను విడచి మరలచుట్ట యగును. అందువలన ప్రభుత్వమునకు సామగ్రితత్వము నిర్మాణమునకు సాయపడుట యగును.

నా దాము 7 వ తేదీని 30 బార్టిలానుగారు చెప్పె యది 1 వ తేదీని శాసనసభారంభమున సామగ్రించుచు నిట్లు జెల్పెను.

“ప్రభుత్వమునకు కొక పంపిణీ ఉత్సాహకరమున విషయము గానియింపదు. నందులకు వివిధమైనవిషయాల దేశములలో వివిధ భాగములను చూచుటకు సభ్యులవారు, ఇదివరలో నిరాకరణోద్యమ కార్యక్రమములను ప్రభుత్వమునకు విమోచనం చేసినవిని కొందఱు శాసన సభలకు వెళ్లటకును తమ రాజ

కీయోదేశములను సక్రమముగ ప్రభుత్వ యంత్రము ద్వారానే గఫలపరచుకొనుటకును నిశ్చయించుకొనియు దెలియుచున్నది. ఇది నిజముగ పూర్ణి వృద్ధిమార్గమే. సంస్కృత శాసన సభల నిరుపమాన ప్రవర్తనలకు పరివృత్తును ఇదియే ప్రబలతీర్మాణము.”

శాసన సభలకు వెళ్లటను గూర్చిన తీర్మానము మన ప్రజలలో పెట్టి కలవర మొదయింపనో పంజాబు రాష్ట్రము కాంగ్రెసు సంఘ కార్యదర్శి యగు సంతానం గారు తమ సాక్ష్యములతో బాగుగ విశదీకరించిరి.

“హాకీ” గారు:— ప్రతి శాసన సభలకు వెళ్లటవలన ప్రయోజనముగల దని మీ కాంగ్రెసు సంఘమువారు తలంచుచున్నారు?

ఉ:—మేము సంఘములో నీ విషయమై చర్చింపలేదు. అవిషయమై చర్చించుటవలన దేశమునకును ఉద్యమమునకును అపాయకర మని నా భిప్రాయము.

ప్ర:—మీ అపాయము?

ఉ:—మన ఉద్యమ మవజయము గాంచె నని ప్రజలకు కొన ప్రారంభించెదరు. ఇది మన ఉద్యమమునకు మచ్చయగును. మనకు శాసనసభలకు వెళ్లటను గూర్చి చర్చించునెడల నిరాకరణోద్యమముతో నవసరమే లేదు.

సంయుక్త రాష్ట్రము కాంగ్రెసు సంఘ కార్యదర్శి యగు పండిత హరికృష్ణశాస్త్రి విశేషగారు ఇతే యభిప్రాయమును దెల్పిరి:—

“హాకీ” గారు:—ప్రతి శాసనసభలకు వెళ్లటవలన ప్రజా మానసమునందు దుష్ఫలితము గల్గు నని మీరు తలంచెదరా?

ఉ:—నిశ్చయముగ గల్గును.

డాక్టరు పట్టాభిశిఖరామయ్యగారి ఆభిప్రాయ మిక్రింద దెలుపబడినది:—

ఉ:—శాసనసభల ద్వారా ప్రభుత్వమువారిని లొంగదీయట యసంభవ మని నాకు గట్టి నమ్మకము గలదు. ప్రతిష్టంభము ఒక్కరకు రావు. ప్రభుత్వమువారి కెట్టి సాధనములు గలవో జనకు దెలియును.

పండిత నైహూ:—ప్రతి కాంగ్రెసువారు శాసనసభా ప్రవేశమును అంగీకరించుచు తీర్మానమును గావించునెడల ప్రజాభిప్రాయము అందులకు అనుకూలముగ నుండదని మీ రవేదరా?

ఉ:—కాంగ్రెసు పరిధిమై అసహాయోద్యమ మవజయము గాంచినట్లుల వారు భావించెదరు.

ప్ర:—గాంధీజీ హామీకు మన్ని యిదివాటి కెప్పుడు అంతేనా?

ఉ:—అప్పటికిని అసహాయోద్యమ మవజయము గాంచె ననియే వారు తలంచెదరు.

దేశములోని ఆభిప్రాయము

90. మేము దేశములో పర్యటనము గావించినచోట్ల నెల్ల కాంగ్రెసు కార్యక్రమములో శాసనసభాబహిష్కారమును గూర్చి మార్పు అక్కరలేదను ఆభిప్రాయము ప్రబలి యున్నట్లుల మాకు బాగుగ విశదమయెను. శాసనసభా ప్రవేశమునకు అనుకూలముగ నున్న పూజా, నాగపూరు, ఆలూ దేశములలోని మహారాష్ట్ర నాజురులు గూడ తమ ప్రతిపాదనమును బహిరంగరథలలో కొలదిమాత్రము ఆమోదించెద రని ఒప్పుకొనిరి. విచారణ సంఘమువారు పుచ్చుకొన్న సాక్ష్యములో సాక్షు లీక్రిందివిధముగ విభజింపబడిరి:—

సాక్షుల సంఖ్య.	
శాసనసభాప్రవేశము కట్టకువారు	302
శాసనసభలకు వెళ్ల వద్దనుచు యెన్నికలకు నిల్వకలె ననువారు	1
సభ్యులకు గట్టకుచునే శాసన సభలకు వెళ్లవచ్చుననువారు	3
కాంగ్రెసు సంఘమును కడలింపన లేక ప్రస్తుత పంచలలో దెట్టుకున్న శాసన సభలకు వెళ్లవలె ననువారు	5
బహిష్కారమును తొలగించి ప్రవేశమును యిష్టమనామకు చేయగోరువారు	7
కాంగ్రెసు ఉత్తరప్రదేశ్ శాసనసభలకు వెళ్లవలెననువారు	28
అధికసంఖ్యాకులనున్న శాసనసభలకు వెళ్లవలె ననువారు	19
ఇతర అధికసంఖ్యాకులనున్న శాసనసభలకు వెళ్లవలెననువారు	11
సంపూర్ణ ప్రతిష్టంభనములకు వెళ్లదన ననువారు	15
యధానుగత్యు సమాకారమునకు వెళ్లదన ననువారు	26
శాసనసభలకు ఉన్నరేతికే ఉపయోగించుటకు వెళ్లదన ననువారు	36
శాసనసభలకు వెళ్లి కాంగ్రెసు యొక్క కల జరుగవలెననువారు	4
శాసనసభలకు వెళ్లి వృత్తి ప్రయత్నమువలన యెన్నికల జరుపవలె ననువారు	1
యధానుగత్యు అసహాయోద్యమమునకు శాసనసభలకు వెళ్లదన ననువారు	3

దీనిబట్టిబాద శాసనసభలకు వెళ్లగూడదను సాక్షులసంఖ్య అత్యధిక మని స్పష్టముగాగలదు. ఇకను రాష్ట్రములపై చూచినయెడల 17 రాష్ట్రములలోని సాక్షులలో నధికసంఖ్యాకులు శాసనసభాప్రవేశమునకు ప్రతికూలముగ నున్నారు. ఇందు రాష్ట్రములలో మూత్రము ప్రతిహేళిప్రాయమును కొలదివలదిబలపరచుచున్నారు. సాధారణముగా దేశమంతటను శాసనసభాప్రవేశమునకు ప్రతికూలముగ నభిప్రాయమున్నవనుటకు సందియములేదు.

అది అసహాయోద్యమమా?

91. శాసనసభా ప్రవేశము అసహాయోద్యమ ధర్మము కట్ట ధంగము గల్గించునను, ఆ దేశము మానవచరణల ప్రత్యక్షతై మిచ్చుచు తాను చెప్పవలయును నట్లుల భుంధించుటకు వలనవడ దనియు, శాసనసభలకు తాము వెళ్లట స్వల్పలాభములకు త్రోసిపెట్టి సంస్కరణములను నాశము చేయుటకని యనుచున్నాడు: సంస్కరణములను నాశము చేయుటకై నిరాకరణోద్యమ మూత్రముయొక్క పద్ధతిమై శాసనసభలలోనికి వెళ్లి యేదో రా దే వల ని న కా ల మో న స్తు మై చ ద ని వారు అభిల ధార త జా తీ యోగసంఘమునకు దెబ్బబటానుకొనియున్నారు. ఇది సంపూర్ణ ప్రతిష్టంభనముల వలన గల్గునని వారు దెల్పుచున్నారు. ఈతీర్మానమును గూర్చియే 1920 సెప్టెంబరులో కలకత్తా యందు జరిగిన కాంగ్రెసు అవసర సభలో సంపూర్ణముగ చర్చించబడి త్రోసిపెట్టబడెను. మేము శాసనసభాప్రవేశమున కనుకూలముగ నుండువానిని విచారించిన సాక్షులలో 15 మంది సంపూర్ణ ప్రతిష్టంభనములు కావలె ననుచున్నారు. మిగిలినవారు శాసనసభలకు విరోధముగ నుపయోగించవచ్చు ననుచున్నారు. మానవచరణల నూచించుతీర్మానమును దేశములో కాంగ్రెసువారు ఎందరును నాశ జహాస్య ల్పసంఖ్యాకులు మాత్రము అనుమతించుచున్నారని నొక్కి జెప్పవచ్చురలేదు. ఏమ చెప్పవలసివడి, యిదివర కం త కా ల ము నుండియో శాసనసభాబహిష్కారమును తొలగించవలె నని ఆంధ్రేశవ కేయమున్న కేల్కారు అని మన్నన గలవారిని చాల భేదముగూడ గలదు. డాక్టరు మూలగారు (నాగపూరు) వెంటనే సంపూర్ణ ప్రతిష్టంభన విధానము ఇవ్వము లేదనయు, అప్పుడెప్పుడు కాంగ్రెసు ఉత్తరప్రదేశ్ లు దీనికొనవలె ననియు, దెల్పిరి. లాభకరములను తీర్మానము ఒక్కచో ప్రభుత్వముతోబాటు వాద సమ్యకుల నిచ్చెదరు.

యస్. కస్తూరిరంగయ్యంగారు.

ప్రతి మంత్రులను శాసనసభలో అసహాయోద్యమపక్షము నండి నియమించుటకు ఆ దేశము లేదనియు మీరు చెప్పుచున్నారు.

డాక్టరు మాంజీ:—ఉ. నా కెట్టి ఆ దేశములేకపోవుట యేగాక మనపక్షమునండియే వా రెన్నుకొనబడవలె నని నేను కోరెదను.

ప్రతి ఆయన మంత్రికార్యనిర్వాహక ప్రభుత్వముతో ననేకవిధముల సమాకారము జేయవలసియుండును గదా?

ఉ:—కాంగ్రెసు ఉత్తరప్రదేశ్ ప్రభుత్వమునకు కాలము అయిన సమాకారము జేయవచ్చును. అందు ఆధారముమీ యను లేదు.

అభయంగారు (నాగపూరు) మాడ ప్రభుత్వ తీర్మానముల నన్నిటినిగాక అసామకరము బాధనానికే యిది రింపవలె ననుచు:

కేల్కారుగారు(పూనా) మాడ తమ ప్రభుత్వములలో నిదేయభిప్రాయముల దెల్పిరి.

“పండిట్”:—ప్రతి శాసనసభలకు వెళ్లి సమాకారము జేయుటయో అసహాయోద్యమము జేయుటయో మీరు కోరుడెడి?

కేల్కారుగారు:—ఉ. సాధ్యమైనపుడెల్ల గెలిచితి అసహాయోద్యమము జేయుటకు. అది లాభకరముగ తీర్మాన మైనచో నేను దాని నెదిరింపెను.

ఏ. రంగస్వామి అయ్యంగారు (మద్రాసు) కామచానుగారు (అంధ్ర) సత్యనారాయణులు (మద్రాసు) వీరి సాక్ష్యమును గూడ నివేదికముగ నున్నది.

పండిట్:—ప్రతి శాసనసభలకు వెళ్లవలెననుచు ముఖ్యముగా కారణమును అనలు కనునొనరు, దెట్టుకునకు మీ కేక్రి యంతయును స్వల్ప విషయములతో క్షుభముననియు, అనలు ఆదర్శము దృష్టిపరచుననుండి పోవుననియునా!

రంగస్వామి అయ్యంగారు

ఉ॥ కానకసభలో నీ విప్లవము జేయుటకులన యితర కనుల జేయటకులన కంటె కాంగ్రెసు పని తెక్కున సహాయము గల్గునని వాదించును.

ప్ర॥ కానకసభలో వారము:- ప్ర॥ నేను కానకసభలో స్థానమునకు నిల్చినయెడల చేతులపెట్టిన దేమా నిరుదాత్త దరా? యని నే ననుచున్నాను. విద్య, లాభండు చెవిన్వ్యాభివృద్ధియనుల సంబంధమున తిర్యగముల నుపదాదించవలెనా?

ఉ॥ కాంగ్రెసు కార్యక్రమము కొనసాగించుటకును అన్యాయమును తొలగించుటకును అని యెంతవరకు తోడ్పడజో అంతవరకు జేయవచ్చును.

ప్ర॥ ప్రభుత్వమువారు మంచితిర్యగములను తెచ్చినపుడు మీరొకపక్షమువారు స్వీయభిమానముతో తిరస్కరించి నపుడు మనము ప్రభుత్వమును బలపరచు వలసినదేనా?

ఉ॥ ప్రభుత్వము నుపసంహరించుటలో మనము ప్రభుత్వమునకు సాయము జేయవలసినదే.

ప్ర॥ మనము సంపూర్ణప్రతిష్టంభమును జేయగూడదా? ఉ॥ గూడదు.

వి. రామదాసుగారి (ఆంధ్ర) అభిప్రాయ మేమనగా, ప్రజలు కానకసభలోనికి ప్రతిష్టంభములను జేయునట్లేముతో వెళ్లరాదు. కాంగ్రెసువారులు కానకసభలకు వెళ్లువారు సంస్కరణవిధానమును అజయముగాంచునటులు జేయక దానిని పనిజేయంపవర నని నా యభిప్రాయము. ప్రభుత్వమువారేమైన మంచితిర్యగమును జేయునెడల నేను సాయముజేసెదను. వారు యేదైన దుష్టకానకము జేయునెడల నేను తిరస్కరించెదను.

రాజగోపాలాచారిగారు ॥ప్ర॥ సత్యముగ్రిగారు, మీరు సంపూర్ణప్రతిష్టంభములు కావలెనందున నేను నమ్మెదను.

ఉ॥ మనకు స్వరాజ్యము లేనేదే యిచ్చునో అది కావలె నందున, నే నేమియు తిరస్కరించుకొనలేదు.

ప్ర॥ వాగ్దానములు, ఉత్తరవుల ద్వారా యింకను యేమైన పని జరుగునేమో చెప్పవలెనోరకును.

ఉ॥ అందువలన మానవత్వమునకు వైచ్యము గల్గునని భావించెదను. దానివలన కావచ్చుము వృద్ధిచును. కాంగ్రెసు ఉత్తరవులన్నను కానకసభాభ్యర్థుల వాగ్దానములన్నను నాకు యిచ్చునలేదు.

కస్తూరిరంగయ్యగారు

ప్ర॥ అసహాయోద్యమధర్మము లేమైనను సరే స్వరాజ్యమును సంపాదించుటకు అవసరమైన పని నెల్ల జేసెదరా? ఉ॥ అవును.

నెహ్రూ అభిప్రాయములు

ఈ వై చెల్లిన వాక్యాలములకు భిన్నముగ మానవచరులు తాము ఏమైనను సరే యధానుగుణ్యసహకారము జేసి గాని అసహకారము చేసి గాని ప్రతిష్టంభములను సంస్కరింపజాలమని యభిప్రాయముల గల్గియున్నారు.

93. ఇందుకు విరుద్ధముగ కాంగ్రెసువారులు యభిప్రాయము ప్రబలి యున్నను కానకసభా ప్రవేశమునకు అనుకూలముగ జేయునకు చారి బాధనలె నని మానవచరుల యభిప్రాయము. నేరేము యొక్కయు, కాంగ్రెసు ప్రచారకుల యొక్కయు, అభిప్రాయముల నిటుల ప్రోత్సహించుట యుక్తముకావని మేము వారితో నేకీభవింపజాలము. దీనిని బట్టి చూడ వేరే ములోని కాంగ్రెసువారులను నిర్వాణకార్యక్రమమునుండి నూతనకార్యక్రమమునకు మరల్చునయిత్నించుట యగుచున్నది. మానవచరులు చెప్పు మానవ లంగీకరించినయెడల, ఎన్నికలలో సభిసంఖ్యాపరమ విరహము జేరకు కనకాకముదూరమగునటుట, కాంగ్రెసువారుల అధికసంఖ్యాకులసాక్ష్యమే చాలబలముగనున్నది. అనుకొనినటుల కానకసభలో ప్రతిష్టంభముల జేయుటకు అందున్న బాధనలె ఛేదనల కనురూలముగనున్న సోపములతో అధికసంఖ్యాకుల బండుట యసంభవమని తలంచవలెను. పోనీ ఒకవేళ నిరాకరణవాదులు చాలమంది కానకసభలోనికి వెళ్లినా, అచట నేమి చేయవలయునో శిక్షణ ముఖంబుటకు కాంగ్రెసు ఉత్తరవుల బొందుట ఆచారము క్తము గానేరదు. కలకత్తా అవసరసభలో, లాలా లజపతితాయి గారు చెప్పినమాటలను పాటించరాదు.

“ఈకానకసభ లోనిలోను సవ్యావహుకుమయముగల దనియు, అందువలన కానకసభలకు వెళ్లువారు యర్హులగు లగుదు రనియు గాంధీమహాత్ముడు చెప్పినమాటలలో చాలప్రభావము గలదు. ఇందు అమానుషశ్రమశ్రమము గలదు. గామియులు చాలమంది నిష్పక్షపాతవైఖ్యతో, ఉత్పత్తివైఖ్యతో, కలవారు, కానకసభలకు వెళ్లి, తేలికైయు, జాతిభేదములు వివచితమైన పని నాయుభయమువారు నాకు చెబియును.”

సాక్ష్యమునుండి వైకొనిన యాక్రింది భాగములు వై చెల్లినవట్టము లన్నింటిని విశదీకరించును.

పండితహరికరుణాధర్మిశ్ర (సంయుక్త రాష్ట్రములు)

పండితీ—ప్ర॥ కానకసభలకు వెళ్లుగూడదని మాయుద్దేశము. ఉద్దేశమెట్లును అచరణయోగ్యమగుట్టిమాట నిరాకరణ వాదులు కానకసభలకు వెళ్లవలె నన్నచో ఉండవలసిన చరతుల పూర్తిజేయుట చాలకష్టమని మీరు తలంచెదరా? ఉ॥—అవును. అంతే.

నాయకులు కానకసభలకు వెళ్లరాదు.

94. చాలమంది నిరాకరణవాదులు, గాంధీమహాత్ముడు, ఆలీసోదరులు, లాలా లజపతితాయి, మాలావా అబ్దుల్ కలాం అబ్దుల్, యానుబాహుజీ, మాలావా అబ్దుల్ మజిద్ మహారా, పండిత సంతానం, జిల్లేంద్రలాల్ దెవర్, క్యాన్సునుదర చక్రవర్తి, జార్జి జోసెఫ్ జనమార్గల్ నెహ్రూ, కృష్ణ ప్రసాద నేనగు ప్రభుమోక్షుదాస్ తండన్, చాక్లరు వరదరాజులు నాయుడు, శంకర్లాల్ బ్యాంకర్ గారలను మరొకందరు గొప్ప వారును కానకముల ప్రకారము, శిక్షల ననుభవించి యుండుట చేత కానకసభల యెన్నికలకు నిల్చుటకు పనికిరాదు. అట్లు మట్టుండునంతకాలము నిరాకరణవాదులు కానకసభలకు వెళ్లుట ను గూర్చి తలచెట్లుట ఆత్మగౌరవమునకు ప్రతిష్టకును విరుద్ధముగ నుండును. ఈ క్రింద చెల్లిన బాబురాజేంద్ర ప్రసాద్ గారిసాక్ష్యభాగమునందు యానినముమై ప్రజాభిప్రాయము బాగుగ చెబుచుండినది:—

పండితీ—ప్ర॥ మనము ఆత్మగౌరవమునకై పోరాడుచుంటిమి. కొందరు ప్రచారకులకు బ్రిటిషు వ్యాజ్యములు 6 నెలలకువైగా శిక్షవిధించుటవలన వారలు కానకసభలయెన్నికలకు నిలువ వీలులేకుండ జేయుటవలన మన కుట్టికానకసభలకు వెళ్లుటగాని అట్టిశిక్ష నొందనివారి నే పంపుటగాని అట్లుపంపి ఆప్రతిపక్షమునకు లొంగుటగాని ఆత్మగౌరవమునకు అనుగుణముగ నుండునా?

బాబురాజేంద్ర ప్రసాద్:—ఉ॥ కానకసభలకు వెళ్లుట పనికిరదము. అంతిరన్న బలవత్తమకు మాటలేక పోగా దానిని వాడుచున్నాను.

95. కానకసభలలోనికి వెళ్లుట, మంచిజేసను చెప్పజేసను అన్ని తిర్యగములను తిరస్కరించి సంస్కరణములను నాశముజేయుటకును మహానాయకుడు కల్పించిన ఉద్యమధర్మమునకు భావమునకును వ్యతిరేకముగ నుండును. ఈవిషయమై 1920 లో చర్చించినపుడు, ఆ సందర్భంలోనికి నాశముజేయు నుద్దేశముతో వెళ్లుట మంచిగౌరవమార్గము గాదని గాంధీమహాత్ముడు నిరసించెను. ఇంతియగాక ప్రతిసభ్యుడును తాను గైకొను ధర్మమును భక్తితో నెరవేర్చుదని రాజభక్తిప్రమాణమును గైకొనవలెను. ధర్మమార్గపరత్వం దేదను సంస్థానాశముజేయవలెనను దీక్షతో నెన్నికలకునిల్చి, అట్టి ప్రమాణమును గైకొనజాలడు. అట్టిపని జేయునపుడు యేదో యిష్టముచచ్చినటుల తనమనస్సుకు తాను సమాధానము జెప్పుకొనుచు భర్త మార్గము ననే యుంటి ననుకొనవలయును. సదనద్విజేతనకే ప్రతిష్టంభములజేయుట తిసిగిని, నప్రమాణమునకు విరుద్ధముగ జనుటయగును. ఉన్నతనితిమార్గమునను నిరాకరణోద్యమములధర్మమునందు విశ్వాసము గల ప్రతివానిని ఇది చాల ప్రతిఘాతముగ నుండును.

ప్రతిష్టంభనలవలన లాభములేదు

ప్రయత్నింపవోవు ప్రతిష్టంభనలు మొదలగు నన్నివిధములను నాటంకములను నుకరముగ తొలగించుటకు సంస్కరణ చట్టమునందును నిబంధనలందును సమకూర్చుకొన్న అధికారములే ప్రభుత్వమువారికి చాలను. ఇట్టి పరిస్థితుల నెదుర్కొనుటకును చట్టసమ్మత ప్రతిఘోధాధర్మముతో గాక సంస్కరణలను భగ్న మొనర్చు నుద్దేశముతో కానకసభల ప్రవేశింపగోరువారిని అట్లు చేయ వీలులేకుండ జేయుటకు కావలసినయెడల నింకను నిబంధనల నేర్పరుపగలరు. ఈమాత్రములందు ప్రభుత్వమువారు తమయాధికారములను పరాయిండుటలో శుభోచింపరు. ఇట్టి చాట్లల మరయోగించుట అసామాన్యముగ కించపాదని, చట్టము నేరొట్టుజేయుకాటమనే మాదింపబడెను. ఇట్టియాధికారములనుపయోగించుటలకు ప్రభుత్వమును నిష్పందించినయెడలనప్పుడు ప్రభుత్వము తన నిజస్వరూపముతో నిలిగిగర్వింపవలసివలెనక పాలనను వెలియిచ్చినయెడల నే అసహాయోద్యమోద్యమము కొంతవరకు సఫలమగుననియు వాదించబడెను. మనచే కల్పింపబడిన అసామాన్య పరిస్థితులందు అట్టియాధికారము భయంబున వేరొక మార్గము గానింపలేదని ప్రభుత్వమువారు సమర్థించుకొనగలరు. సంస్కరణల చట్టమును గాని దానివలన పుట్టిన సంస్థాపనలను గాని శిథిలమొనర్చుటకు యత్నించుట యుచితముగాదని మామధిప్రాయముగాను. అసహాయోద్యమధర్మములలో పోకటిఇదియే కాని జేయవలసినది గన్పతం త్రయగని యాదర్శము లొందుటకు మనము యత్నింపవలెనని గాని క్షేమముగని మార్గమున ప్రయత్నింపగూడదు. మన జాతీయమహాసభ

వంటి మహాసభచే స్వరాజ్యోద్యమము నందుటకు అనులంబింపబడుటకు ఈ మార్గము నిష్ప్రయోజనమైనదిగను అసర్వ మైనదిగను, మాట గానించుచుండెను.

97. ఇదియులే భగ్న ములై యున్న సంస్కరణలను శిథిల మొనర్చుటయందు తమ శక్తి ముఖయోగించుటకు అసహాయోద్యమోద్యమోద్యమముల కట్టి యాచర్యకర గలదు! ద్వంద్వపరిపాలనావిధానము పరాజయ మందే ననియు, నిరంతరభాధికారవర్గ మింకను నిరంతర శక్తితో నుండెనయ్యు, గత రెండు వర్షముల చరిత్రయు ముగిసిన మొనర్చెను. ఈ యభిప్రాయమునందే రాజకీయకక్షలవారును ఏకీభవించిరి. “1919 సం॥ రమున వంజాబు గల్లంతుల తరువాత విప్లవముల దెప్పించుకొనుటకు ప్రభుత్వమువారిచే నవలంబించబడిన ఆక్రమమును కార్యములవలన సంస్కరణలు చాలవరకు అర్థరహితములుగ నొనర్చబడెను.” అని 45 జులై 1920 మిర్సాపూర్ లైబ్రరరీలో యొక దొర్లకొనినదానికంటె వేరేమి గావలెను.

98. నిర్వాణకార్యక్రమము వైపునకు దగినంత దృష్టిని ప్రసరింప జేయలేదు. దేశమును, కానకసభ ప్రమాణ మొనర్చుటకు సిద్ధమగు స్థితికి తెచ్చుటకుగాను ముఖ్యముగ నాయకు లధికముగ పని జేయవలసియున్నది. ప్రస్తుతము కానకసభల ప్రవేశించు నద్యయము ప్రారంభించినయెడల నిర్వాణకార్యక్రమమును అగాధనిధిములోనికి ప్రోత్సహింపబడును.

ప్రతిరోధము, సహకారములలోనికి క్రమముగ

మారి పోవచ్చును

99. మానవచారణకర్తలు చెల్లిన సంపూర్ణప్రతిఘోధముకొరకు కానకసభల ప్రవేశించుటకు గూర్చియే ఇంతవరకు చర్చించితిమి. యధానుగుణ్య సహకారము (రెస్పాన్సివ్నెస్) అపరేషను) ను గురించి చర్చింపలేదు. కానకసభా బహిష్కారమును దొలగించవలెనని కోరువారిలో సభిసంఖ్యాపరమ లీమార్గమునే యభిలషింపుచుండిరి. ఇదన్నియు, న సహాయోద్యమము మాత్రమునకు ప్రతిఘాతము గ నుండెను. తేలయాద్యమునం దీ యుద్యమము పరాజయమందెనని యొప్పుకొనిన ట్టిందువలన భర్తమగును. ఇది ప్రభుత్వప్రమాణ విరుద్ధము. మాపర్యటన సమయమున మేము దేశమునందంతటను చూచిన విషయములు ఈయుద్యమము వచ్చిన కొలదికాలములోనే అన్నితరగతుల ప్రజలందును బాగుగ పాతుకొని పోయెననియు, ప్రజల యుత్సాహ మేమాత్రమున తగలేదనియు త్యాగమునందలి యభిమతమే మాత్రమును మొక్కవోలే దనియు దృఢ నమ్మకము మనములందు నెలకొన్నెను. దేశమందంతటను ప్రారంభించబడిన నిష్పంధ విధాన తరంగముయొక్కయు తమ నాయకుని నిష్పంధముయొక్కయు ఫలితములనుండి ప్రజలిదివరకే కొలుకొనుచుండిరి. నూతననూతన లరలనను, ప్రజాశిక్షలనను కాంగ్రెసు ప్రచారకులయొక్కయు ప్రజలయొక్కయు దృష్టిని వేరవైపునకు మరల్చుటకు, నాయకులందరును ఏకాన్యములై నిర్వాణకార్యక్రమమునే మహాపూర్వకముగను తీవ్రముగను సాగించుటయే ప్రస్తుతావశ్యకత యని మాయభిప్రాయము ప్రతిష్టంభనవిధానమును, ప్రతిఘోధక విధానమును, కాలక్రమమున, సామాన్య సహకారములోనికి దిగిపోవునని తలచుచుంటిమి. కానకసభల ప్రవేశించుటకునుమాలముగ సాక్ష్య మొసగిన సాక్షుల యభిప్రాయములనునుబట్టి బాడగా నిల్లుదిగిపోవుట అందే గానించుచున్నది. విశేషాచనలంగీకరింపబడినయెడల కాంగ్రెసుయొక్క ప్రామాఖ్యయు తగ్గి పోవునయ్యు, ఎన్నికలకుగాను స్థాపించబడు సంఘము లగ్రస్థానమునకు దుచ్చుననియు మాధ్యమమును వెలిపుచ్చుకుండ నుండబాలము. ఈమగ్రస్థానమునందు బాధియాభివృద్ధికి అసామాన్యరము.

జాతీయ శక్తిని వివిధముఖము లొనర్చుట

100. జాతీయశక్తిని వివిధముఖములకు, శక్తి నభివృద్ధియొనర్చుట, విభేదములను తప్పించుట ప్రస్తుతావశ్యకతలు. అసహాయోద్యమోద్యమోద్యమముల ఎన్నికల సంక్షోభమును వెల్లుకొనినయెడల ఇతరపక్షములతోడనే గాక వారి పండ్లలందే అంతరంగ విభేదములు నెంచును. వర్తమానద్యమములు అభివృద్ధి యొందింపబడును. అందుచే జనించిన ద్వేషభావములవలన, కాంగ్రెసుభ్యుల యెదుటనున్న నిర్వాణకార్యక్రమము నిరాదరణ మొనర్చబడును. సంస్కరణల భగ్న మొనర్చు నుద్దేశముతో గాని, వీలైనంతవరకు సరిగజరుపు నుద్దేశముతో గాని అసహాయవాదులు కానకసభల ప్రవేశించుట అసహాయోద్యమోద్యమోద్యమములకు ప్రస్తుతావశ్యకతలకుం దురాంశనిరసము. విచారణయందు సాక్ష్యముల చెల్లినవిభిన్నమనోభావములందు ప్రతిఘోధాభిప్రాయము లందుగ గలదు. బాబురాజేంద్ర ప్రసాదు (బీహారు) గారి సాక్ష్యమునందలి ఈ క్రింది

వాక్యములు అనుభూతికరములగుటచేత దధికసంఖ్యాకుల యభిప్రాయమును కృత్యపరుచుచున్నది.

ప్ర:—కానీ సభాప్రవేశము సందర్భమున, కాననభల ద్వారా నిర్వాహకార్యక్రమమును అధికారియుగా పాఠించుట యసాధ్యమని తెలిపితిని. అది యట్లుండనియ్య కాననభల ప్రవేశించ వచ్చునని జాతీయమహాసభాసభాముఖాంశ తీర్మానమును గావించినయెడల సెట్టిఫైర్లును గలగునని నియభిప్రాయము? కాంగ్రెసునా రీతియమును గావించిన తీర్మానముల సరిచిన యెడల, కాంగ్రెసుసభ్యులలో సెట్టి ఫైర్లును గలగునని మీరు దలంచెదరా?

ఉ:—కాంగ్రెసు సామాన్యసభ్యు లందరినట్లును నైతిక బలమును ప్రియపజ్జేయను.

ప్ర:—ఎట్లు? నిరూపింపుము.

ఉ:—దాదాపు రెండుగంఠకాలములనుండియు కానన సభాప్రవేశమునకు ప్రతిపాదనలుగా బోధించుచుంటిమి. పాత కాలమునా వు విషయము, తూర్పుభావము వహించియుండుటకు వీలుగలదు. కాని కాననభలకు బోధించుచున్న తరగి ప్రజలకుట్లు బోధింపవలెను. ఈ రెండియుండును మనయందు గానియు విభేదము ప్రతివారికి నుకృత్యముగా గానించుటచే ప్రజాసమానానుభవము విపరీతఫలితముల గలగుజేయును.

ప్ర:—విపరీత ఫలితము గలగున. ప్రజలవిశ్వాసమును గొల్పియెడ మని మీయుద్దేశమా? ఎట్టి విపరీతఫలితములు?

ఉ:—అది కూడ విపరీతఫలితములలో నొకటి యగును.

ప్ర:—ఫలానిఫలాని కారణములవలన కార్యక్రమము మార్పుచేసిన, ఎన్నియోకష్టములనుండి ప్రజలకు బాగుగ బోధించెద మనకొనుడు. అప్పుడే అభివృద్ధిమును దాటవలెనా?

ఉ:—అత బాగుగ ప్రజలకు బోధించుట అసాధ్యము. ఏది ఎట్లున్నను ప్రస్తుత స్థితి చేయజాలము.

ప్ర:—అట్లయిన మీ యభిప్రాయ మేమి? ఇదంతయు మరచిపోయి ప్రజలందు బట్టుదలయు నీతియు కల్పదనకొనుము. కాననసభాప్రవేశమునకు అనుమతి నిచ్చియెడల మనజిల్లా కాంగ్రెసుసంఘములను స్థానికసంఘములను ఎన్నికలందు పాల్గొని అభ్యర్థులను నిలిపి, వోటర్లను బోలెంగున్నవలెను దెచ్చుట మొదలగు కార్యముల కొనర్చుటను గురించి నీ యభిప్రాయ మేమి.

ఉ:—కాంగ్రెసుకరవున అభ్యర్థులను నిలిపి ఎన్నికలందు పాల్గొను నెడల ప్రజాసామాన్యమునందును కాంగ్రెసు కార్య నిర్వాహకులందును కృషియును ప్రబలు నని మునిసిపలు బోర్డు ఎన్నికల నిర్వహణను ఒట్టి చేయవలెనని.

ప్ర:—మునిసిపలు ఎన్నికల నిర్వహణను అనగా మీయను భవమునట్టి యిదియ?

ఉ:—అవును మునిసిపాలిటీలయందు నా యనుభవము. మునిసిపాలిటీలయందు కొందరువిభజనలైరి కొందరువిభజనలైరి. అప్పుడు కృషియును ప్రబలను కొన్నికడకేములలో కాంగ్రెసు కమిటీలు మునిసిపలు సంఘమున కభ్యర్థి నెన్నకొనుచుండెను. కాగల్పారునం దీవద్ధితాగుగనే పాగుచుండెను. మిథ్యాపురము నం దది విఫలమండెను.

ప్ర:—అనగా నది ప్రత్యేకకృషికి సంబంధించిన యెవలదెనా?

ఉ:—అవును.

ప్ర:—కృషిసంబంధ విషయములవలన నిట్టివిభేదములు జనించి కృషియును కలగుజేయునా?

ఉ:—అవును.

ప్ర:—కాననభల ప్రవేశంప ననుమతించినను అభ్యర్థుల నిజపుట వారికొరకు ప్రచారము గావించుట మొదలగు వానితో కాంగ్రెసు సంఘములకు సంబంధ ముండరాదని మీ యభిప్రాయమా?

ఉ:—అవును.

ప్ర:—నీవు కాననభల కభ్యర్థి విషయ ఒడవని దలచెదరా?

ఉ:—నే నట్లు నిలువను.

ప్ర:—కాంగ్రెసు అనుమతించిన యెడల ఇతరస్నేహితులు నిలువనచ్చును. కాంగ్రెసు సంఘములు గూడ ఎన్నికలందు పాల్గొను కాంగ్రెసు అనుమతించినయెడల మీ యభిప్రాయ మేమి? ఇందులకు మీరు కాంగ్రెసు నిధినుండి వెచ్చించెదరా?

ఉ:—ఈవ్యయమునకు కాంగ్రెసు భవమును వెచ్చించుటకు నేను సమ్మతించను.

ప్ర:—అభ్యర్థుల నేర్పాటు జేయుట కొకయువసంఘ మొర్చుటవలె ననుకొనుదు. మీ రట్టి యువసంఘములందు పంపజేయరా?

ఉ:—నే నట్టి సంఘములందు పంపజేయను.

ప్ర:—అట్టి కార్యక్రమమును పాఠించుటవలన చాల చిక్కులు ఎంభించు నని మీయుద్దేశ్యమా?

ఉ:—చాల చిక్కులు వచ్చును. మునిసిపలు ఎన్నికలను తార్కాణముగా విశేషించియు. మునిసిపలు అభ్యర్థులందు వారిలో వారికే కభ్యర్థిములను విచ్చి ఎమయములందును కాంగ్రెసు సంఘములు ఈ అభ్యర్థియే విషయ మొందుట్లు జేయుట విశేషము. అందుకలం ఇందులో సంఘములు తటస్థించుటచే కాంగ్రెసు కార్యమున కభ్యంతరము గలగుచుండెను. కాననభల విషయమున ప్రజలయం దిట్టివిభేదములు మరింత యధికము లగును.

ప్ర:—ఇందువలన కాంగ్రెసు సభ్యులను కేర్పుట, తిలకు స్వరాజ్యనిధికి విరాళముల సమకూర్చుట మొదలగు కార్యములకుగూడ అభ్యంతరములు గలగునా?

ఉ:—తిలకు స్వరాజ్యనిధి కనుగొని కొందరులన కష్టక సభ్యంతరములు వచ్చును.

ప్ర:—కాంగ్రెసువలంబేర్పయ్యెందును, వర్క్మల్ల యందున, ఈవిషయమున తీవ్రాభిప్రాయభేదము గలగునా?

ఉ:—అభ్యర్థులను కలిపిన వివరములం దిట్టివి గలగువచ్చును. నియోజకవర్గమునందు ఒక అభ్యర్థిని నిలుపుటకు కాంగ్రెసుసంఘము తీర్మానింపవచ్చును. స్థానికకాంగ్రెసు వర్క్మల్లకు నియోజకము గుచింపకపోవచ్చును. అట్టికొ వివరములను భేదము గలగును.

ప్ర:—మొత్తముమీద మీయభిప్రాయ మిందుకు కృతి చేయుగ నుండెనా?

ఉ:—అవును.

బలముల కేంద్రీకరింపవలెను

101. ప్రజలయొక్క రాజకీయవిమర్శ, విశేషము ప్రభుత్వ నిర్మాణ మార్గములందుగాక, ఇతరమార్గముల ద్వారాను నందవలెను. ప్రస్తుతము ప్రభుత్వముచే నేర్పరుపబడిన కాననభలందు ప్రభుత్వముతో పోరాడుటకు అసామర్థ్యానికిని ప్రభుత్వమునకు నోడు నగులేదు. ప్రభుత్వము ఈ నైతిక పరాజయ జ్ఞానముచే తీవ్రముగ ఆందోళనపడుచున్న ప్రస్తుత సమయమున కార్యక్రమమునం దెట్టి మార్పును గలిగించుటయు సుచితముగాదని దలంచెదము. ప్రస్తుతము నిర్వాహకార్యక్రమము ద్వారా జాతీయకీర్తులను కేంద్రీకరింప వలెను గాని విభేదములను దెచ్చి పెట్టునూచుట గావించరాదు.

102. 1920 సం. రపు కలకత్తా అనంత జాతీయమహా సమావేశమునందు, పండిత మోక్షానింద, సి. ఆర్. బాబు, జిన్నా గార్ల విమర్శనలకు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు గాంధీమహాత్ముడు గావించిన సుప్రసిద్ధిమగు తుదియువస్వాగమునైపునకు దృష్టిని మరల్చుకలెనని కోరెదము.

“వివరములు మగు కాననభా సమావేశమునకు వచ్చితిని. కాననభా ప్రవేశమున విమరసముగా నొక్క కారణమేమియునే నిరక కరకు వివరము, కర 35 సం. లలో ను ఈ సభలద్వారా కొంత కార్యము వనము జేయగలిగియుండుటచేతను, మన యాందోళనకు ప్రతిఫలముగ నీ సంస్కరణలు ప్రతిపాదించబడి యుండుట చేతను- దీనిని నే నొప్పుకొనెదను- ఈ సభల ప్రవేశించుట వలన ప్రభుత్వమునుగాని, పరిపాలనా విధానమును గాని నిర్బంధించి నడవకుండ జేయవచ్చును అను కారణములు మాత్రమే ఇంతవరకు కాననభా ప్రవేశమున కనుకూలముగా వివరము. అంగ ప్రవాహినిమునందు గల- వివస్థాపన గాని ప్రతికోధమువలన కల్గిచ్చి కెందును సామెత యధాగ్రహించి అంగచరిత్రవలన నాకు దెలియవచ్చెను.

“నాయకులు గావించునెయి వేళనే, కాన్సిలులలో కంటే, కాన్సిలుల వెలుకలనుండి అధికముగ నిర్వర్తించ వచ్చునని నాదృఢాభిప్రాయము.” లోకమాన్యమునకు దేశమునందుగల బలముయొక్క హాస్య పెట్టి అతడు కాననభలకు జనిన నెుడ దేశమంతటను అన్నికొట్టుప్రజలం నాయన కంఠములకు బడిని గలిగియుండునని తలచెదరా?

“ఈ కాననభలయర్థ మేమి? ఒకచిన్న విషయమును వెలుక నుద్దేశించితిని కాననభలకు జని వాదోపవాదముల గావించుట వలన, బ్రిటిషు మంత్రివర్గమునకు నేటిమిది గలిగించి తుదకు సమస్యను తిరిగి కలిపిరించుటలును పంజాబు అపకారములకు వర్జ్యతాపము దెలుపునటులును జేయగలరని దలచెదరా ఇంతకు చాల విషయములు గలవు. కాని రెండువిషయముల మాత్రమే దెలిపెదను. ప్రజాసామాన్యము వన నున్న కభేదముల భేద మెరుగజాలరా. అనగా వన అనుభూతికరమును వివరనం ది- ప్రజాప్రతినిధిని ఘము లని పోరకాటున పిలువించు కాననభ

యందునుండి ప్రారంభింపవలెను. దేశమునందలి విశేషజ్ఞులు, ప్రతిభావంతులైన కాననభల ప్రవేశంప తిన్నపించిన యెడల ప్రభుత్వము యొక్క కంట్లు తెరువబడునని నేను విశ్వయుముగ దెలిపెదను. కర 35 సం. కలముల నన్ను వారు నిరకరపారు. దేశమునం దొకచిన్నానాది నురియుక్క చివరకు నిలుగుతుప్రజలయొక్క ప్రతిష్ఠామున- ప్రభుత్వముయొక్క గాక ప్రజలయొక్క ప్రతిష్ఠామున దెచ్చినది. నా కార్యక్రమము పాఠించబడిన యెడల కాంగ్రెసు ప్రతిష్ఠామున ప్రజల కష్టములను ప్రబం చుచుండును. ఈ అన్యాయముల పరిహారము కాలుమునందైన కొలెదని అధికమగును జాతీయంతయు తనకోపాపాపాలనను నిలువజేసి తుదకు ఎదిర్చి తేరియాదరాని సుహృత్ క్రియాపముగ వేలి యుచ్చెదను.”

ఎం. ఎ. అన్నాని

సి. రాజగోపాలాచారియారు

ఎన్. కస్తూరిరంగఅయ్యంగారు

అలహాబాదు అక్టోబరు 17, 1922.

ఆరవ ప్రకరణము.

రెండవభాగము.

హాకిం అబ్దుల్లాను, పండిత మోతీలాలు

హూం, సి. జె. పశులుగార్ల యభిప్రాయములు.

108. ఎన్నికలకు గూర్చియు, కానన సభాప్రవేశముకు గూర్చియు, ఏకాభిప్రాయము నొసగక ప్రత్యేకాభిప్రాయమును తెలుపవలసివచ్చినందులకు మేమును మాసహచరులు క్రియత కస్తూరిరంగఅయ్యగారు, ఎం. ఎ. అన్నాని, శ్రీయుతి రాజగోపాలాచారి గార్లవలెనే చింతించుచున్నాము. ప్రారంభదశయందు శ్రీయుతి రాజగోపాలాచారిగారు అసాన్యముగనుండినందున, చివరదశయందు హాకిం అబ్దుల్లాను, దాక్టరు అన్నాని గార్ల పలుమాట దిల్లిలో కిలాఫతు సంఘ సభలకు హాజరు గారలని యుండుట చేతను, అందరును కలిసి చిరకొకమారు చర్చింప వీలులేకుండెను. అయినను సి. రాజగోపాలాచారిగారు తప్ప అందరను తరువాత కలసిరి. ఒకపక్షాభిప్రాయమునకై రాజగోపాలాచారి గారును శ్రీయుత కస్తూరిరంగఅయ్యంగారును, మర యొక పక్షాభిప్రాయమునకై వి. జే. పశులు మోతీలాలు నెహ్రూగార్లును, కలసి చర్చించిరి. చర్చ బాగుగను సువార్ధము గను జరిగెను తుదకు ముఖ్యుల యభిప్రాయముతో నేకీ భవింపక ప్రత్యేకాభిప్రాయమును తెలుపవలసివచ్చినందులకు చింతించుచున్నాము.

నివేదనకు గూర్చి చర్చించుటలో సభ్యులు తెలుపు అభిప్రాయములను రహస్యముగ నుంచుట మంచియోచారము. సభ్యులనేక విషయములను నిష్కలముగ దెలుపుచుండురు. అందువలన వారి నన్నిటిని రహస్యముగ నుంచుట యవసరమే. అయినను మా మువ్వకు సహచరులు 108 కే పేకాకు వివరముగ తమ ప్రత్యేకాభిప్రాయమును తెలిపిన సందర్భమున కొన్ని వాక్యములకు తీసి వేయుటని కోరననుచు తీసి వేయునందున, మేము కొన్ని విషయములను కల్ల దిజేయుట యవసరమైనది. మేము మా తొంటికభిప్రాయములనుండి వెనుకకు మరలితి మను నేంమే మానై మోపుట, మేమానేరమున కొక కారము తెలుప జాలము. పాట్నూలో నేదో తొందరగా మాటలాడుకొనిన విషయములను తీర్మానమునను నుండుటకు తగియుండునని మేము తలంపము. భిన్నాభిప్రాయము దెలుపువారిలో కలిసిమిద్దరుసహచరులైనను ఈయభిప్రాయమునే గలిగియుండిరిని తరువాత జరిగిన చర్చలవలన దెలిసినది. జాతీయ అత్యుగౌరవమునకు అధికముగ సంబంధించినట్టి విషయము గొప్పవార నెఱుఁగ జెయుటలొనడ- కాననభల ప్రవేశించుట- ముఖ్యముగ వివరదశయందు, ప్రాముఖ్యముకొనించెను. పాట్నూలో మాలోనొకరు ఆగస్టు 15 క తేది నాకు బాబుగా కేంద్ర ప్రభుత్వము ప్రార్థించినపుడు, ఈవిషయ ము వరింత ప్రాముఖ్యత వచ్చెను. ఆ ప్రశ్నయు సమాధానము నుదాహరింపబడిన భిన్నాభిప్రాయముదెలుపు మాసహచరులును ఆప్రశ్నోత్తరములను గ్రహించిరి. మనసటిదియు కొరతవర్చనరె నెను. ఆప్రశ్న వేసిన సభ్యుడు తాను వెనుకటిరాత్రియంతయు ఆవిషయ మాలోచించినయెను, కాని ఏవిధముగ భిప్రాయము నొసగవలెనో నిర్ణయించుకొన లేదనియు తెలిపెను. ఈ విషయమును అందరును గురుంచిరి నివేదనకు తయారుచేయుటకు దాక్టరు అబ్దుల్లాగారు కోరండి. అంతట సభ్యులు తమతమ ప్రవేశములకు వెళ్లిరి.

105. ఆగస్టు 18 క తేది ఆ సభ్యుడే ప్రయోజనమునే యును మార్గమధ్యమున దాక్టరు అబ్దుల్లాని కలిసికొనుట తట

ఆంధ్ర పత్రిక

1922 సం॥ రం నవంబరు నెల 6-వ తేది

సోమవారము

శాసనోల్లంఘనసంఘ నివేదికము

I

పృథాక్రమ

తుట్టతుడకు శాసనోల్లంఘనసంఘ నివేదికము బయల్పడెను. శాసనోల్లంఘనము విషయమై దేశాధిపతయమును కనుగొనుట కీ సంఘ మేర్పడెను. ఆఖలభారత కాంగ్రెసు సంఘమువారి సంఘమును జూనునెలలో నేర్పరచియుండిరి. జూలై నెలలో వీరు పర్యటనము నారంభించిరి. ఆగస్టు నెలలో గూడెడి ఆఖలభారత కాంగ్రెసు సంఘము వారి సంఘపు నివేదికమును గూర్చి విచరించి, తమ నిర్ణయమును గావించెదరని, యూహించబడెను. కాని, నవంబరు నెలవరకు విచారణ సంఘమువారి నివేదికయే వెలువడకుండెను. ఇంత యాలస్యముగ వెలువడుటచే, ఈ సంఘము నేర్పాటు జేసిన ప్రయోజనము చాలవరకు దగ్గెను. శాసనోల్లంఘనసంఘ నివేదికవలన, దేశమునకు గలిగెడి లాభము లేకపోగ, ప్రజలను కార్యవిముఖులుగ గావించుట కిది తోడ్పడి నష్టము గలిగించిన గలిగింపవచ్చును. ఆజ్ఞోల్లంఘన మంతవరకు సాగునను విషయమై, ఈ సంఘమువారి భిప్రాయ మీయవలసియుండ, ఆ విషయమును మూడు ముక్కలతో ముగించి, ప్రజలు గోరనట్టియు, వారి క్షిప్ర వనరము లేనట్టియు, ఇదివరకు మూడు కాంగ్రెసు సభలలో ఖండితముగ నిర్ణయింపబడినట్టియు, శాసనసభా ప్రవేశనమస్య గూర్చి వీరు చర్చించి పుటల నింపియున్నారు ఈ సంఘమునందు పండిత మోతీలాల్ నెహ్రూ, హక్కింజీ అబ్దుల్ ఖాను, డాక్టరు అన్నాదీ, వి. జె. పటేలు, ఎన్. కిన్నెరెంగయ్యంగారు, సి. రాజగోపాలాచార్యులుగార్లు సభ్యులుగ నుండిరి. వీరి స్వకీయాధిప్రాయములు తెలియవలయు ననుచో, వానిని సులభముగ గనుగొనవచ్చును. ఇంతటి వ్యయ ప్రయాసలతో బనియే లేదు. సార్వజనిక శాసనోల్లంఘనమును దేశము ప్రారంభించునీలో లేదని, వీరు నిర్ణయించిరి. ఈ సంగతి ఇదివరకే తెలియును. ప్రజ లెంతవరకు సంసిద్ధులయిరి, వారు స సిద్ధత వహించుటకు చేయదగినవని యీ, ఇప్పుడున్న లోప మేమి, దానిని తొలగించుటకు మార్గమేమి, ఈ సంగతులను విచారణ సంఘమువారు స్పష్టముగ తెలిపియుండవలసివడి. లేనియెడల విచారణయొక్క ప్రయోజనమేమి? సార్వజనిక శాసనోల్లంఘనమున కిది సహాయముగాదని తెలిపినంతమాత్రమున, దేశమున గల సందియము లేప్పటి యటులే నిలిచియున్నవి. భావికర్తవ్యమును నిర్ణయించుట కట్టి ప్రతిపాదనముచే నొకేంతయు లాభముండదు. ఆజ్ఞోల్లంఘన సంఘనివేదికము వెలువడనప్పుడు దేశమున కీ విషయమై సందర్భము లెంతదెలియునో, ఇప్పుడును అంతేదెలియును. ఇంతవరకును, అధికారవర్గమువారిచే నియమింపబడు విచారణసంఘముల మూలమున గలిగెడిభిలత మెటుల నున్నదో, ఇప్పుటి విచారణ సంఘపు పర్యవసానమును ఆ తీరుననే గనుమించుచున్నది. ప్రజాభిప్రాయ మొకత్రోవను, వీరినిర్ణయ మింకొకత్రోవను బోవుట సహజమయినది.

ఏదియోనొకరికిగ శాసనోల్లంఘనమునకు గడంగవలయునను వాంఛ, సామాన్యముగ నున్నదని, ఈ సంఘమువారి రంగీకరించుచున్నారు. డిల్లీలో వెనుక ఆఖలభారత కాంగ్రెసుసంఘమువారు నిర్ణయించిన వరతుల ననుసరించి, సార్వజనిక శాసనోల్లంఘనము గావించుటకు, బర్మోలీ దప్ప మరి యొక భాగమేదియు అర్హతగాంచలేదని, వీరియుద్దేశము. నలుగురు సాక్షులుమాత్రమే, సార్వజనిక శాసనోల్లంఘనమును ప్రస్తుత మవలంబింపవలయునని జెప్పిరట. సంఖ్యలబట్టియైనను, వీరిసాక్ష్యము సంగీకరింపబడులేదని, విచారణసంఘమువారి భిప్రాయ పడిరి. మిగిలినవారందరును శాసనోల్లంఘనమునకు దేశము సంసిద్ధము గా లేదని బలికిరట. ఆకారణముచే, అధిక సంఖ్యాకులగు సాక్షుల యభిప్రాయమును తాము పాటించితిమని, విచారణసంఘమువారు తెలిపిరి. అంతయగాని, శాసనోల్లంఘనమునకు దేశమెందుచే సిద్ధముగాలేదో, ప్రతిబంధకము లేమియో, దేశమోక్షమున కట్టి సార్వజనిక శాసనోల్లంఘన మవసరమగునో కాదో, ఇందలి సాధ్యాసాధ్యములేమియో మొదలగు సంగతులను వివరముగ డెలుపకబోవుటచే, శాసనోల్లంఘన సంఘమువారి నివేదికము ముఖ్యవిషయమునకు సంబంధించినంతవరకు నిరుపయోగమగుచున్నది. ప్రత్యేక శాసనము జేసినయినను ప్రత్యేక స్థలమునందుల్లంఘించు విషయమును నిర్ణయించుటకు రాష్ట్రీయ సంఘమువారి కధికారముండవచ్చునని ఈసంఘము వారి భిప్రాయపడిరి. ఇటులనే వ్యక్తిశాసనోల్లంఘనమును స్వరక్షకార్థముగాని, విజృంభణముకొరకుగాని యుపయోగించు విషయమును నిర్ణయించుటకు, రాష్ట్రీయసంఘములకు వీరధికార మొసగిరి. నిర్మాణ కార్యక్రమమును నిర్వహించుటకు అభ్యంతరము వాటిల్లునని, అట్టి అక్రమపు ఉత్తరువులను పాటించనక్కరలేదనియు, వీని నుల్లంఘించుట, శాసనోల్లంఘనము గానేరదనియు, విచారణ సంఘమువారి యుద్దేశము. ఇందునకును రాష్ట్రీయసంఘమువారితో యోచించియే, వ్యక్తులు చర్యదీసికొనవలయునని, వీరు సలహానిచ్చుచున్నారు.

శాసనసభలు : అభిప్రాయభేదము

సార్వజనిక శాసనోల్లంఘనమునకు దేశము సంసిద్ధముగానిచో, ప్రజలను సంసిద్ధుల జేయుటకు నిర్మాణ కార్యక్రమమును దీక్షతో నిర్వహింపవలెననియు, దానిని పూర్తిజేయుటకు ఆయామార్గముల ననుసరింపవలయుననియు విచారణసంఘము వారు హెచ్చరించి, దేశస్థిని, భావికర్తవ్యమును అసందిగ్ధముగ నిర్ణయించియున్నచో, వీరు మహాపకారము గావించెడివారు. నిర్మాణ కార్యక్రమ బలమును వీరు గుర్తింపక బోలేదు. ఆసంగతిని వీరు స్పష్టముగనే తెలిపిరి. హక్కింజీ అబ్దుల్ ఖానుగారు అక్టోబరు 27 తేదిన మరల తెలిపిన యభిప్రాయమునందు, గాంధీమహాత్ముని సిద్ధాంతమునందలి పటుత్వము సంగీకరించిరి. హక్కింగారి వాక్యముల నటు బొందుపరచెదము. "కాంగ్రెసు ప్రతిపాదనలన్నియు మైనుండి క్రిందివరకును, నిర్మాణకార్యక్రమమును పట్టుదలతోడను, దృఢనిశ్చయముతోడను కొనసాగించుచో; శాసనసభా ప్రవేశము వంటి ఉత్తేజములను తోడుజేసికొనుటకు మనకవసరములేదని నేను నమ్మెదను. కాని, కార్యదీక్ష

విషయమై నాకు సందియము గలదు." హక్కింజీ అబ్దుల్ ఖానుగారు నిర్మాణకార్యక్రమమును వలననే, స్వరాజ్య సిద్ధిగలుగుననియు, శాసనసభా ప్రవేశముతో బనిలేదనియు, విశ్వసించుచున్నారు. కాని, నిర్మాణకార్యక్రమమును తుదివరకు ప్రజలు పట్టుదలతో కొనసాగింప గలరాయని, మాత్రము హక్కింగారికి సందియము గలదు. ఆకారణముచే వీరు శాసనసభా ప్రవేశవాదులతో పాటు సంతకము బెట్టిరి. నిజమాలోచించిన, హక్కింజీ అబ్దుల్ ఖానుగారి వాదము, శాసనసభా బహిష్కార వాదమునకే ప్రోద్బల మొసగుచున్నది. నిర్మాణ కార్యక్రమమును ప్రజలు నిర్వహింప లేరనుట, ప్రజల సామర్థ్యమునందు విశ్వాసశూన్యతను తెలియజేయుచున్నది. తగిన ఏర్పాటులున్నచో, ప్రోద్బలమున్నచో, ప్రజ లీ కార్యక్రమమును పూర్తిజేయుట దుష్కరము గాదు. ఇందుకు విరుద్ధముగ తలచుట, ప్రజల స్వరాజ్యార్హతను శంకించుటయే. కడ్డరునందు స్వరాజ్య మిమిడియున్నదని యంగీకరించుచో, ఇందలి సత్యమును ప్రజలు గ్రహించుచో, ఎన్నికప్రములు సంభవించినను తమ దీక్షను పూర్తిజేయుటకు వారు ఏమాత్రమును వెనుదీయజాలరు. నిర్మాణకార్యక్రమమును పెంపొందించుటకు నాయకులు కొందరు తగిన కృషిసలుపకున్నను, నిరుత్సాహకరము లగు సూచన లక్కడక్కడ వెలువడుచున్నను, నిర్బంధ పరింపరవలన ప్రజలనేక బాధలకు లొనగుచున్నను, ఇంతవరకును నిర్మాణకార్యక్రమమును వారు విశేషోత్సాహముతో నిర్వహించుచున్నారనుటకు సందియములేదు. జరుగదగినంతవని జరుగకున్నను, లోపములనేకములు గనుమించుచున్నను, నిరుత్సాహమునకేమాత్ర మవకాశములేదు. నిర్మాణకార్యక్రమమును పంజాబు మెయిలువేగముతో కొనసాగింపవలెనని గాంధీమహాత్ముడు భారతీయులను కోరియుండెను. కాని, అట్టిశ్రమశ్రాంతి కలుగక, మందగమనము గనిపించుచున్నది. ఇందుకు బాధ్యులెవరు? ప్రజలును, వారి నాయకులును. తమధర్మమును తాము నెరవేర్చుటకు, ప్రజలకు ఎప్పుటికప్పుడు ఘాటుప్రతిక్రియలు గావలెనని తలచుట, అవివేకము. కేవలము ఆవేశముపై నాధారపడి యుండెడి ఏ యుద్వేగమును చిరకాలము నిలువజాలదు. శాశ్వతఫలము నొసగజాలదు. స్వరాజ్య సిద్ధికన్న, ఎక్కుడ ప్రోత్సాహకరమును, ఎక్కుడు ఆవేశజనకము నగు ఆకర్షణ మేమి గావలయునో తెలియకున్నది. నిర్మాణకార్యక్రమమువలన, స్వరాజ్యసిద్ధి ఎటులగులుగనో ప్రజలు గ్రహించునటుల, హక్కింజీ అబ్దుల్ ఖానుమొదలగు నాయకులు కృషిసలుపుచో, వారు అత్యంత కార్యోత్సాహము గనుజలచెదరనుటకు సందియము లేదు. అందుకుమారుగ ప్రజలకై క్రిమందు విశ్వాసములేక, వ్యర్థప్రతిక్రియలను బోధించుచో, ఇదివరకు జరిగిన పనియంతయు బూడిదలోపోసిన పన్నిరగులయేగాక, నాయకులు దేశమును వెనుకకుమరల్చినవారగుదురు. నిర్మాణ కార్యక్రమ నిర్వహణము విషయమై ప్రజలలో ప్రోత్సాహము గలిగించుటకు విషబీజ సమన్వితములగు శాసనసభలను స్వీకరింపుడని ప్రజలకు బోధించుట సాధనమార్గము గాజాలదు. వారి నధోగతికి దీసికొనిపోవుటకే ఇది మార్గమగును. శాసనసభలలో ప్రవేశించుటలక, నిర్మాణకార్యక్రమము వృద్ధిబొందుటకు మారుగ భగ్గుమగుటకు మార్గమేర్పడును. తుడకు కడ్డరు గట్టుటకుగూడ వెనుదీయుట సంభవించును. హక్కింజీ అబ్దుల్ ఖానుగారు, మరల ధైర్యము తెచ్చుకొని, ప్రజలయందు నమ్మకముంచి, పనికి ప్రారంభించుచో, వారికి గల సందియములేల్ల తొలగిపోగలవు. శాసనసభా ప్రవేశము సులభం

బునికీరాదని, జాక్షరు అన్నారీ, కస్తూరి రంగయ్యం గారు, సి. రాజగోపాలాచార్యులుగార్లు సహాయముగ వాదించిరి. శాసనసభా బహిష్కార మవ సరమని యంగీకరించుచున్నను శాసనసభలో జేరి ప్రతిష్ఠంభనలు మొదలగు నిరోధముల మూలమున నిరాకరణమును కొనసాగింప వీలగునని, పండిత మోతీలాల్ నెహ్రూ, పటేలు, అజ్ఞాల్ ఖాను గార్లు వాదించిరి. ఆరుగు సభ్యులలో ముగ్గురిపక్ష మునను, ముగ్గురూపక్షమునను గలరు. ఉభయపక్ష ముల వాదములను వేరొకచో ప్రచురించితిమి. నెహ్రూ పక్షపు వాదచార్యుల్యమును, దానిని పరి కించినంతనే గోచరించును. శాసనసభలో జేరినను, నిరాకరణమే యగునని, వాదించుటకు వారెంత యో తంటాలు పడిరి గాని, ఆవాదము దేశము నే మాత్రము సమ్మి కజాలదని తలచెదము.

శాసనసభా ప్రవేశవాదుల వాదచార్యుల్యము

శాసనసభా ప్రవేశవాదులలో హాకిం అజ్ఞులు ఖానుగారి వాదచార్యుల్యము నిదివరకే సూచించి యుంటిమి. మరయొక సంగతిని, అన్నారీ ప్రభృ తులు బయటపెట్టిరి. పాటలీపుత్ర నగరమునందు ఆగస్టు 16 తేదిన మొదటి మా రీస ఘమువారు గూడినపుడు, సభ్యులలో నొక్కరుదప్ప మిగిలిన వారందఱును ప్రస్తుత కార్యక్రమమును మార్చుకూడ దని యంగీకరించిరి. కాని అక్టోబరు 7 వ తేదిన ఈసంఘమువారు డిల్లీ లో సమావేశమైనపుడు, ఇరువురు సభ్యులు అనగ నెహ్రూ, అజ్ఞాల్ ఖాను గార్లు తమ యభిప్రాయమును మార్చుకొని శాసన సభా ప్రవేశము విషయమై సుముఖతను సూచిం చిరిట. ఇంత త్వరలో వీరి నిశ్చయము మారుట విచిత్రము. ఇందుచే ముగ్గురొక పక్షము మరి మువ్వు రింకొకపక్షమును వహించవలసినవారయిరి. ఇంతియగాక, కస్తూరి రంగయ్యంగారును మరొక యిద్దరును తమ యభిప్రాయమును లిఖించి, మిగిలినవారలకు బంపగ వారు దానిపై ఖండనము మొక దానిని తయారుజేసిరి. ఆ ఖండనమును వీరు మరల చూచుట కవకాశము లేకబోయెను. శాసన సభా ప్రవేశము విషయమై, జయిలులో నున్న నాయకులను విడుదల జేయువరకు నిర్ణయించుట భావ్యము గాదని అందఱును మొదట సంగీకరించి రనియు, పిమ్మట గూడిన సభలో పటేలుగారి యభిప్రాయముతో నున్నను, నెహ్రూ, అజ్ఞాల్ ఖా నుగార్లుమాత్రము తమ యభిప్రాయమును మార్చు కొని శాసనసభల ప్రశ్నినిర్ణయించి తీరవలయునని పట్టుదల జూపిరినియు, నెహ్రూ ప్రభృతుల ప్రచు రణమునందే గలదు. తొంటి నిర్ణయము నిటుల మార్చుకొనుటలో, నెహ్రూ ప్రభృతులు అనవసర వివాదమున కెడము గలుగజేసి రనుటకు సందియ ములేదు. నెహ్రూ పక్షమువారి ప్రచురణము నుతను జదివిన, గాంధీ మహాత్ముని దృష్టిపథమును వీరు గ్రహింపలేదని తెలిసికొనుట కెంతయు చింత బొడమును. కేవల తాత్కాల్యప్రేతో వీరు మహాత్ముని సిద్ధాంతమును వీక్షించుటచే, అందలి నిజతత్వమును వీరు కనుగొన జాలకబోయిరి. మహాత్ముని యదృ మమును వీరు జాతీయ సమ్మియని భావించు చున్నారు. సమ్మికును, సహాయనిరాకరణమునకును వీరు భేదమును కనుగొన లేదు. చెడుగునకు సహాయముజేయక, దానిని తొలగించుట యొక విషయము. దుష్టుల నేతరుననయనను శిక్షించి, తమ ప్రయోజనమును సాధించుకొనుట వేరొక విషయము. శత్రువులకు నైతము అపకారమొనర్చక, వారిని ప్రేమతో పశుపరుచుకొనుట, మహాత్ముని సిద్ధాంతమున కాధారము. చెడుగునకు బలము కలిగింపక తన శక్తిని తాను పెంపొందించుకొను

టచే, చెడుగుతో లగక తప్పుదు. కాని రెండు పక్ష ములవారును పవిత్రతగాంతురు. అటులాక, ఒక పక్షమువారి నేతీరునయినను సాధించు తలంపుతో ప్రతిక్రియల నవలంబించుచో, రెండవ పక్షమువారి కపజయము గలిగినను, ఉభయుల మధ్యను ద్వేషము ప్రవర్ధిల్లి చెడుగు ఇంకను అతిశయించును. శాసనసభలు చెడుగుని తలచినపుడు, వానికి తోడ్పడకుండుట యొకవిషయము వాని నెటులయినను భగ్నమొనర్చుటకు వానిపై కురుకుట, భిన్నవిషయము. శాసన సభల బహిష్కారము పూర్తిగ కొనసాగి, భారతీయు లెల్లఱును ప్రవేశింపక శాసనసభలను ఖాళీగ నుంచినచో, ప్రభుత్వమునకు బుద్ధిపచ్చెడిదనియు, అటుల గాకున్నను, ప్రభుత్వనిరంకుశత్వపు నిజరూ పము న్యక్తమయ్యెడిదనియు, అట్టిపని జరుగకుండుట చే, వ్యవహారము తయి చెడిపోయెననియు, నెహ్రూ ప్రభృతులు విచారించిరి.

మహాత్ముని యభిప్రాయము : అపార్థము జేయుట

నెహ్రూ ప్రభృతులవలెనే, నిరాకరణాపలంబు లెల్లఱును శాసనసభలలో నెవరును ప్రవేశింపకుండేన బాగుండెడిదని తలంచెదరు. విద్యాధిపతులలో ఇతర పక్షములవారున్నపుడు ఎవరును శాసనసభలలోనికి జోకుండనుండురని తలంప వీలులేదు. ప్రజలలో నత్యల్పసంఖ్యాకులకు మాత్రము వోటునిచ్చి అధికారిముండుటచే, వీరిలో కొందరు వోట్లునిచ్చుటయు వింతగానేరదు. కాని, పోలింగ్ స్టేషనులు కొన్నింటిలో ఖాళీపెట్టల బంపవలసివచ్చుట, వోటులలో గలిగిన యద్భుతప్రభాధమునకు ఫలితమునకు సందియములేదు. ఆంధ్రదేశమునందేమి, మిగిలిన భాగములందేమి అత్యల్పసంఖ్యాకులు మాత్రము వోటు జేసిరి. బహుళ సంఖ్యాకులు ఎన్నికలను బహిష్కరించిరి. వోటుల కిది గౌరవ ప్రదమే. ఏలనన, కలకత్తాసభ జరిగినప్పటికి, కాంగ్రెసుతీర్మానమునకు జాతీయవాదులు పలు వరు బద్ధులై శాసనసభల కభ్యర్థులుగ నిలుచుకున్న ను, మొదటవ్యతిరేకాభిప్రాయము జూపినవారు పలువురు ఎన్నికల బహిష్కారము జయప్రథముగ కొనసాగుటకు తగిన సహాయ మొనర్చకబోయిరి. వెలుపలివారివలె ఎన్నికల ఫలితమును వారును నిరీక్షించుచుండిరి. ఇదిగాక, ఎన్నికల బహిష్కారమున కిది మొదట ప్రయత్నము. ఇట్టి సందర్భములలో ప్రజలు జూపిన బహిష్కారోత్సాహము మిగుల ప్రశంసార్హమనుటకు సందియములేదు. ఇందుకు ఫలితము వెంటనే గనుపించెను. సంస్కరణముల నిరర్థకత బయల్పడిన. ప్రభుత్వ నిరంకుశత్వము స్పష్టమయ్యెను. శాసనసభల ప్రతిష్ఠ నిర్మూలమయ్యెను. ప్రపంచదృష్టిని హిందూదేశ మాకర్షించెను. స్వతంత్ర కార్యక్రమ నిర్వహణయన కత్యంత ప్రోత్సాహము కలిగెను. ప్రజల దృక్పథము పూర్తిగ మారి నూతన శకమారంభమయ్యెను ఈ లాభములను గమనించుటకు మారుగ, నెహ్రూ ప్రభృతులు ఎన్నికల బహిష్కారము అనర్థదాయకమయ్యెననియు, వెనుకటి తప్పును సవరించుకొనవలయుననియు, తెలుపుటకన్న వై పరిత్యము వేరొకటుండబోదు. వెనుకటి ఎన్నికల బహిష్కారము సంపూర్ణముగ కొనసాగనిచో, ఈమారు జరిగెడి ఎన్నికల బహిష్కారమును పూర్ణముగ కొనసాగించుట కెక్కుడు ప్రయత్నముల జేయుట నాయకుల ధర్మమగును గాని, అందుకు బదులు తామే శాసనసభలలో దూరనెంచుట కడుంగడు పరిహాసాస్పదము. గాంధీమహాత్ముడు శాసనసభలలో నెవరును ప్రవేశింపకుండ జేయవలయునని యూహించెననియు,

ఆ ప్రయత్నము కొనసాగకబోవుటచే శాసనసభలలో నిపుడు జేరవలయుననియు చెలుపుట, దురభిప్రాయము. మహాత్ముని మంగుళారు ఉపన్యాసమును నెహ్రూ ప్రభృతులు ఉదాహరించిరి. ఆయుపన్యాసమునందు, ప్రజలందఱును ఏకమై పనిజేసిన అతివాదిగాని, మితవాదిగాని శాసనసభలలో ప్రవేశించుటకు నిలుండదని జెప్పినమాట నిజమే. కాని, ఆయుపన్యాసమునందే అందఱును కలసిరాకబోయినను, న్యక్తులెవరును భయపడవలదనియు, ఏవ్యక్తి ఎన్నికలను బహిష్కరించునో ఆవ్యక్తి దేశాభివృద్ధికి బునాదుల నేర్పరచి, ప్రభుత్వపు నేరముతో సంబంధమును నదబ్బుకొని పవిత్రతయిన సంశ్లేష్టిని పొందుననియు, మహాత్ముడు సూచించెను. ఇందును బట్టి, అందఱును బహిష్కారమున కంగీకరింపకున్నను, ఎవరికి దానిపై నమ్మకముగలదో అట్టి వారైనను బహిష్కరించుచో, వారు తమ ధర్మమును నెఱవేర్చి అభివృద్ధికి తోడ్పడెదరని, మహాత్ముని యభిప్రాయమని స్పష్టమగును. ఇందు విషయమై సందియ ముండుచో, మహాత్ముడు చెన్నపురిలోనిచ్చిన ఆుపన్యాసమునందలి యీ క్రిందివాక్యములను పరికించిన చాలును. “నా హృదయాంతరాళ మనందు శాసనసభలకు బోగూళ్లదని నేను భావించుచో, ఇందుకు నేను బదుననగుదును. దేశీయులలో నూటికి తొంబదిమంది ఎన్నికలలో పాల్గొనినను నాకు నిమిత్తములేదు. సంస్కరణములు జరుగుటకును, మతమును రక్షించుటకును, ఇదియొక్కటే మార్గము. మతసంబంధమగు ధర్మమగునపుడు, నేను ఒక్కడనయినను పలువురతోనున్నను, నాధర్మమును నేను నెఱవేర్చవలెను. ఈ ప్రయత్నములో నేను చనిపోయినను, గౌరవమే. నా సిద్ధాంతము నేను తృణీకరించుట అవమానకరము. ఎవరయిననుసరియే, శాసనసభల ఎన్నికలలో పాల్గొనుట నేమని నేను సూచించెదను. ఈ ప్రభుత్వమునకు సహాయమును జేయజాలమని ఒక్కమారు భావించుచో, పైనుండి ముందుగా నారంభింపవలయును. ఏవరతులమీదనయినను ఎన్నికలలో పాల్గొనుట సహాయనిరాకరణ మాత్రమునకు విరుద్ధమని నేను తెలిపెదను.”

కందాళ్ల శ్రీనివాసాచారిగారు

ఈనెల 7 వ తేదీని విడుదల అగుదురు నెల్లూర్ రగనామలమే షిర్కా కాంగ్రెస్ అధ్యక్షు డగు శ్రీమత్ కందాళ్ల శ్రీనివాసాచారిగారు నరంబనెల 7 తేదీ ప్రార్థన 8 A.C.I. కు చెన్నపురి నెలకొని యిరైయిండు విడుదల చేయబడుదురు. వీరును శ్రీయతి వెన్నలకంటి రాఘవయ్యగారు నెల్లూర్లో ప్రభుత్వమున శ్రీకృష్ణజన్మస్థానము నకు పంపించబడిన అపహమనాన ప్రముఖులు. ఒక A.C.I. అభ్యుదయభూమియందు వసించి యిష్టకు యావురును బయటికి రాబోవుచున్నారు.

శ్రీయతి వూరే వేంకటసుబ్బారావుగారు శ్రీమాన్ దండపాణిశిల్లగారు

కడలూరు చెజి 1 లనుండి విడుదలచేయుట శ్రీయతి వూరే వేంకటసుబ్బారావుగారి శ్రీమాన్ దండపాణిశిల్లగారి యీనెల 4 వ తేదీని కడలూరు చెరపాల నుండి విడుదల చేసిరి. సుబ్బారావుగారు 5 వ తేదీపుడయిన నకు చెన్నపురికి వచ్చిరి. నేడు సాయంకాల మిటుండి రాజి పత్రి వెళ్లెదరు.

ధూళిపూడి పంచమనేతపాఠశాల

రామదాసు ఉండ్రత్తు గోపాలకృష్ణయ్యగారు 9 వ తేదీ నుపన్యసించెదరు ధూళిపూడిలో పంచమనేతపాఠశాల ప్రారంభోత్సవము 9 వ తేదీని జరుగను. అనంత ఆధ్యక్షు రామదాసు ధూళిపూడి గోపాలకృష్ణయ్యగారును ఉన్నత లక్ష్మీనారాయణ గారును ఇటీకాల మార్కనారాయణగారును ఉపన్యసించెదరు. ప్రేక్షకులు తలకునిదికి, కానుకలు గొనిరా ప్రార్థింతురు.

“నియోజకవర్గములలో నభివృద్ధి కలుగజేసినది
 లింగు స్త్రీములకు వర్తకమును కావనపులకు ఎన్నుకొన
 వినవారిలె తెలిసినవారు కనుపడవులకు రాజీకామా నొసం
 జరిగి ఈకథవారు విశ్వసించుచున్నారు.

గాంధీనిర్బంధము-మిత్రవాదుల నైపురి

కాననసభ్యులను రాజీనామాలు నొసగుటకు కోరునట్లు దేశమునందంతటను జరిగెను. కాని ప్రయత్నములు వ్యర్థము లయ్యెను. కాని మహాత్ముడు మిత్రవాదులనుగూర్చి యింకను ఆశాను జవలిపెట్టినవాడుకాదు. గత నవంబరు దినంబరమానము లలో వేల కొలది మంది దేశభక్తులు, మనలో గొప్పగొప్పవాడులూ కారాగృహములకు బంధుబంధుండి నపుడైనను మిత్రవాదులయందు సంపదము గలుగునని తలంప బడెను. వారు ఏదోవిధముగ ప్రభుత్వవిప్లవవిధానమునకు సహాయపడిరని ప్రహేళికలు తోచుచు, ఇంకయేల, మహాత్ముని నిర్బంధించినపుడు సంపదము, మిత్రవాదులకు కొందర కాశ్చర్య ప్రాసము గలుగలేదు. మరొకరికి గాని నిర్బంధము నందు బాధ్యత యందెసరియు గండపొంపబడెను. తరువాత యీవధ్యనే ఆగస్టు 20, 1917 నాటి ప్రకటనమును తృప్తికొనించుచు లాయ డు బార్లిగారు భారతభావినితీయంతయు నివిలువదొడ్చులవై నే ఎత్తుటికిని ఆధారపడియుండునని పలికిరి. అక్కడక్కడ కొంచెము సంపదము గలిగెట్లుండెను. కాని ఆయవస్థాన ము నధిష్టించుచు కాననసభలో నుపవాసముల నొసంగుట తోను ఒకనిస్సారముగ తీర్మానము గానించుటతోను అంతయు నణగిపోయెను.

112. కనుక యొక్కమప్రారంభము నందలి స్థితికిని వేటి స్థితికిని తారతమ్యము విశేషముగ గలదని యందునలన విడిత మగుచున్నది. పోరాట మెప్పుడు ముగియునదియు ఎవరికిని తెలియదు. కొద్దిల విద్యాలయముల, కళాశాల, బహిష్కారతీతము జరిగియుండు మహాత్ముడు నడలింపెను. అప్పుడు కాననసభల విషయమంత మాత్రముగ నుండలేదు. తరువాత ఎన్నియో మార్పులు గలిగినవి. కనుక అందులకు తగినట్లు మన కార్యక్రమమును సవరించుకొనవలసియున్నది. నిరాకరణావలంబునిస్థితి నులభముగ జేయుటకును కష్టము జేయుటకును కానన సభల కధికారము గలదని మనము గుర్తింపవలసియున్నది. కాన సభలు ప్రస్తుత ప్రభుత్వవిధానమును త్రొసి పుచ్చుటకు ఆధికారము గలిగియుండక పోవచ్చును. కాని మంచిగాని కీడుగాని చేయుటకు వాని కకకాశము గలదు. మంచి చేయలేదని యను కొనినను, అతకారము చేయగలదనియు చేయుచున్నదని మనము గ్రహించక తప్పదు. మిత్రవాదులు ప్రభుత్వనిర్బంధ విధానము నకు తోడ్పడిగో తోడ్పడకుండిగో ఏనియెట్లున్నను ప్రభుత్వ మునకు సహకార మొసంగుటకు వారందు ప్రవేశించుటయే అసర్థకముగ నున్నది. వారు నవంబరు దినంబరు మాసములందు దేశక్షేమమును గమనించి యుండినచో పోరా టము మరియొకవిధముగ నుండేది. లా, అర్డరు, పేటతో సహా యనిరాకరణో ద్వయము నణచుట యింతి కాననసభలు ప్రభుత్వ మునకు తోడ్పడెనని స్పష్టమైనది.

అహింస.

113. మేము తెలిసిన సందర్భములనలన అసహాయో ద్వయమునంద ప్రభుత్వముగడవి ద్వితియావధి వచ్చెనని తేలును. ఇంతటి తీర్మానముతోను మహాత్ముని నిర్బంధముతోను ప్రభుత్వ ము గడచెను. తరువాత గడచిన మాసములలో దేశమునం దుండిన యహింసవాదావరణముతో ద్వితియావధి ప్రారంభ మయ్యెను. వెనుకటి ప్రకరణములందు ఉద్వయము పొందిన గొప్పకార్య ములను గూర్చి ప్రకటించితిమి. ఉద్వయమును ప్రారంభించిన మహాభూతునియెడ ఇరవలకు గల శౌరవమున కన్న మాకుగల శౌరవము ఏమాత్రమును తక్కువైనది గాదు. అయినను, మాచట్టుప్రక్కలనుండే విషయములను గుర్తింపకుండుటయు నసాధ్యము. పోలింగు స్టేషనులకు కొలదిమంది పోట యలు వెళ్లునట్లు చేయుటయందుమాత్రమే మనము జయముగాంచగలిగితిమి. కాని ఎవరు వెదలియుండగూడదో, వారే ప్రవేశించుటలన మనస్తాపముగాంచితిమి. మన మన సహాయవాద మకలంబించితిమి కాని ఇరవల సహకార మొసగుటకు ముగ్ధ

మార్గ మేర్పరిచితిమి. సముద్రమునం దర్థభాగము మనము నావను నడిపించి తరువాత లంగరువేసితిమి. ఈ లోపుగ మన కనుక నుండిన వారు మనకన్న ముందుగ నడిపించునట్లు జేసితిమి. ఈ మారును ఆట్టిజేనెదమా? అట్లుచేయుట అత్యవసానకరమనియు మేము విన్నవించుచున్నాము.

(అ) సూచనలు.

144. మిగిలిన వానిని చర్చించుటకుపూర్వము, మానూచ నలను కొన్నింటిని దెలిపెదము. మాప్రియమిత్రులు మావ్యూర దెలి పినట్లు, అసూచనలు కాననసభాబహిష్కారమును రద్దుచేయు మనికొర వని మేము తలంచుచున్నాము. అవి కాననసభాబహిష్కారమునే ఇంకను గట్టిగను జయప్రముగను సాగించునని మా నిశ్చితాభిప్రాయము.

సూచనలు

“మొదటివర్గాయపు కాననసభలు కిలాఫతు, పంజాబు సమస్యల పరిష్కారమునకును, సత్వరస్వరాజ్యసంపాదనమున కను అభ్యంతరముగ నుండుటయేగాక ప్రజలకు అనేక కష్ట ములను తెచ్చిపెట్టినందున దౌర్జన్యరహిత సహాయ నిరాకరణ మున కనుగుణముగనే యీ క్రింది మార్గముల నవలంబించునట్లుల గయలో సమావేశము కానన్న కాంగ్రెసు కిలాఫతు మహాస భలు తీర్మానింపవలెనని మేము తలంచుచున్నాము.

1. పంజాబు కిలాఫతు సమస్యల పరిష్కారమును, సత్వర స్వరాజ్యసంపాదనము ను ఉత్తేజముగా నుంచుకొని నిరాకరణావలంబులు ఎన్నికలయందు అభ్యర్థులుగ నిలువబడవలెను.

2. కనీసపుసంఖ్య తేరుకునట్లు జేయ గలంత మంది నిరాకరణావలంబు లెన్నుకొనబడినచో స్థానములా క్ర మించుకొని, తేషించినకాలము కాననసభ చర్యయందు పాల్గొన రాదు. మరల భారీలు పడకుండునట్లు మాత్రమే వారు అప్పు డప్పుడు కాననసభలకు హాజరుండువలెను.

3. నిరాకరణావలంబు లధిక సంఖ్యాబలముగ నెన్నుకొన బడియు కనీసపుసంఖ్య నుండకుండునట్లు చేయజాలకపోయిన పో వారు ప్రభుత్వపుతీర్మానములను బట్టెట్లుతో సహా తిరస్కరించి వైయోక్తములను తొలగించుటకును సత్వరస్వరాజ్యము నుపాదించుటకును మాత్రమే తీర్మానముల నుపపాదించుచుండ వలెను.

4. నిరాకరణావలంబులు అల్పసంఖ్యాబలముగ మాత్రమే ఎన్నుకొనబడినచో, రెండవసూచనయందుండినట్లు చేసి సాధ్య మైనంతవరకు కాననసభ బలమును తగ్గించవలెను.

సూచనసభలు జనవరి 1924 వరకు సమావేశము కావు. అందుచేత 1923 వ సం॥పు కాంగ్రెసు దినంబరు చివరవారము నకు బదులు మొదటివారముననే సమావేశమగుట యుక్తము. అప్పుడు కాంగ్రెసు ఎన్నికలకు తగినట్లు ఆదేశము నొసంగ వలసియుండును.

వైమాచనలలో రెండుభాగములు గలవు. మొదటి భా గము ఎన్నికలకు సంబంధించినది. రెండవది కాననసభలలో ప్రవేశించినతరువాత జరుపవలసిన చర్య. వీనిని ప్రత్యేకముగ గైకొని అవియుద్వయమాత్రములకు ప్రతికూలముగ లేవని నిరూ పించెదము. (సశేషము.)

శ్రీకృష్ణ తులాభారము

బందరు నోబిల్ కళాశాల ప్రాధనరుగారైన కీర్తిశేషులైన ముత్తరాజు సుబ్బరావు పంతులు (M. A.) గారిచే రచించబడిన నాటకము.

క్రయం 1-0-0 పోషిజేసెను. కొద్ది ప్రతులు మాత్రమే నిలవయున్నవి. వ్యాపారస్థులకు ధారాశ్రమైన కవిశా యవ్య బడును. వలయువారు, యం. వి. రమణ అండు కో., నెల్లూరు అని వ్రాయవలెను.

అమృతాంజనండిపోవారి

సుప్రసిద్ధాపధముల జాబితా.

	ర.అ.
1. జీర్ణరసాయనము మాత్రలు అశీర్వాదనకు ...	1-4
2. వజ్రగుళికలు ధాతుపుష్టికి ...	1-9
3. జ్వరహరి బ్యూరములకు సీసా 1-3 ...	0-12
4. అమృతాంజనము అన్ని నోళ్లకు ...	0-10
5. మూలకంకట తైలము డబ్బి 1-3 ...	0-12
6. తామరతైలము; తామర, తీటకు ...	0-6
7. కలరా మాత్రలు. వాంతిభేదలకు ...	0-6
8. తేలుమందు, తేలుకాటుకు సీసా 1-3 ...	0-8
9. దంతకూలహరి, కుండపోటుకు ...	0-8
10. కర్ణశూలహరి, చెవిపోటుకు ...	0-6
11. గజ్జికైలము, గజ్జిచీడలకు డబ్బి 1-3 ...	0-4
12. పగుళ్లకు తైలము, శిశుపగుళ్లకు ...	0-6
13. పేలకు మందు సీసా 1-3 ...	0-4
14. కుప్పకు తైలము, డబ్బి 1-3 ...	0-4
15. దంతచార్మము, కుండ్లతోడుటకు ...	0-2
16. కుఖిభోగి మాత్రలు ...	1-0
17. కుఖిభోగి తైలము, పుండ్లకు ...	1-0
18. రోమహరి వెండ్రుకలు ఊటుకుకు ...	0-8
19. మోహినీతైలము వెండ్రుకలు పెరుగుకుకు ...	0-12
20. చుండుకు మానె సీసా 1-3 ...	0-6
21. గ్రహణి మాత్రలు డబ్బి 1-3 ...	0-8
22. జాలాది మాత్రలు, మలబద్ధము ...	0-8
బంగారు రేఖలపు స్తకము25 రేఖలు గలది 1-కి రు. 3-0-0 లు	
శండిరేఖల పుస్తకము 1-కి రు. 1-0-0 లు	
23. పెప్పరుమెంటునూనె ...	1-4
24. చందినిఅత్తడనీమది డౌన్సు 1-కి ...	2-8
25. కుసుమారి మాత్రలు, కుసుమవ్యాధులకు	1-0
26. శగకు ద్రావకము సీసా 1-3 ...	1-0
27. కఫహరి శిశుగట్టు దగ్గులకు ...	1-0
28. కఫహరి చూర్ణము, దగ్గు, ఉబ్బసములకు... డబ్బి 1-కి	0-8
29. నుందరితైలము, ముఖకాంతికి ...	0-8
30. కరోజదన మాత్రలు, కలనోష్ణులకు ...	0-12
31. శీతాంజనము, కంటివ్యాధులకు ...	0-4
32. జంతువారహరి, ఎమిడికలకు ...	1-0
33. ఉబ్బసమునకు మందు ...	2-0
34. వాయువుపోటుకు మందు ...	1-0
35. విరోచనములకు మాత్రలు డబ్బి 1-కి	0-8
36. కస్తూరిమాత్రలు పెద్దది మంచిది	50-కి 0-10
37. తాంబూలమాత్రలు, పెద్దది కువానసగనుండును	50-కి 0-8
38. వామకర్పూరము ... సీసా 1-కి	0-6
39. నేపాళజేశపు కస్తూరి మంచిది ... రు. 1-కి	40-0
40. కుంకమపువ్వు ...	8-8
41. పచ్చకర్పూరం 1-వ రకం ...	8-8
42. పచ్చకర్పూరం 2-వ రకం ...	1-0
43. గోరోజనం మంచిది ...	10-0
44. జున్ను లేక అది పచ్చికానా ...	8-8
45. మోమొయి మంచిది ...	5-0
46. కిలాజిత్తు, మంచరకము ...	2-8

అమృతాంజనము డిపో, మదరాసు-బొంబాయి.

నత్యవత్సవ పాఖ్యానము

భోగేశ్వర మాహాత్మ్యము

ఇది యొక శ్రేష్ఠముయొక్క మహాత్ము. ఇందు శ్రీశైలమహిమకూడ జక్కగ వర్ణించబడియున్నది. కవిత్వము కడురసవంతమై ముద్దులుమూట గట్టుచున్నది. కల్పనలు మెండు. ఈ గ్రంథము తేజస్విన బాతకుల కొక పద్యమేని వదల మది జనింపదు. ప్రతి 1-కి ధర డబ్బి 1-0-0. పోస్టుఖర్చుప్రత్యేకము. ఆంధ్ర పత్రికా కార్యాలయము, కె. తంబుకట్టి పిఠి, మదరాసు.

ఆంధ్ర దేశమందలి

ఖద్దరు నిలయుముల వారి కొకవిజ్ఞప్తి

ఆంధ్రదేశమందు ఖద్దరును ఉత్పత్తిచేయువారి యొక్కయు అమ్మువారి యొక్కయు డైరెక్టరీ యొక్కటి తయారుచేయబడుచున్నది. ఉత్పత్తిచేయువారు ఎన్ని మగ్గుములతో చేయించుచున్నది, ఎన్నో నెంబరువరకు నేయగలిగినది, తయారు చేయించుచున్న వస్తువుల వివరం, గజం 1 టికి ఎంత ఖరీదు గిట్టి నది. తప్పేలుగా దెలుపవలెను. ఉత్పత్తి చేయించువారు అమ్మునాడుకూడ తమ నామములను నివాసస్థల మును, తమ నిలయము యొక్క నామమును, వివరముగా నాకు తెలియచేయ ప్రార్థించుచున్నాను.

కా. నాగేశ్వరరావు

ఆంధ్రరాష్ట్ర ఖద్దరుశాఖాధికారి, పోస్టుబాక్సు నెం212, మదరాసు.

చంద్రహాసనాటక ప్రదర్శన విమర్శనము

(శ్రీపాద కామేశ్వరరావుగారిట్లు వ్రాయుచున్నారు)

చుదిలీబాగను పురమున అక్టోబరు నెల 7 తేదీని ఇండియన్ డ్రెస్సాటిక్ సమాజమువారు చంద్రహాస నాటకమును ప్రదర్శించిరి. ఆ సా దండ్లు దుష్టబుద్ధిపాత్రమును ప్రోత్సహింపజేసరకొండ వెంకటసుబ్బారావుగారి కొకరు బాగారు కలకమును బహుమాన మొసంగిరి. దాని గూర్చి ప్రశంసించుచు, శ్రీమతి హరిబాగభూషణముగారు న న్నానందరత్నమును విమర్శింపు మని కోరిరి. కావున చంద్రహాసనాటకంద అను విశద కుసుగట్లు నాయభిప్రాయముల నిందు ప్రకటించుచున్నాడను.

మొదటి విమర్శన మెట్లుండవలయునో దాని చదువరు తెల్లు గణన సేయవలెనో చెప్పెడి:-

విమర్శనమున గుణదోషకథన ముండవలయు. కేవలము గుణములగాని కేవలము దోషములను గాని యెంచగూడదు. ఇం దెద్ది కనబడకపోయినను విమర్శకు డామాట చెప్పవచ్చును. రెండవది, కేవలవ్యాసాక్షయపాత్ర ముండవలయుగాని వేయనివ యముల గలిపివూడదు. ఈర్ష్య, అనూహ, పక్షపాతము కనబడకుండదు. కథాభాసమునే విమర్శించవలయుగాని వేయనివ యముల నెత్తికొనగూడదు. మూడవది, దేశ కాలముల ననుసరించి యాచరింపవలెనపు విషయములనే యుదాహరించవలయుగాని, అసాధ్యములగు కనలు నానివగూడదు. అధికయోక్తి పొంత పోగూడదు.

ఈ ప్రదర్శనల నలుది యాచరింపగూర్చి యాలాపించు తము ప్రదర్శన మొకకళ (art). కావున శేషుకొనిన గాని యందు ప్రదర్శన నిర్దిష్టము. ఇట్లు శేషు సాధనములు మూడు: 1 గ్రంథములు 2 ప్రదర్శనదర్శకులు 3 అభివ్యక్తి. ప్రకృత మున సాంధ్యభావాల సాటకాభివ్యక్తియును గూర్చి చర్చించు గ్రంథములు లేవు. భరతకాస్తూతిసార భివ్యక్తియును గూర్చి కొన్ని గ్రంథము లున్నవి. కాని యిది రంగస్థలమున నుపయోగింపబడినది కాదు. ఇందలి విషయము నూర్జ్వలికయము. అది గణికాభాసమున కుపయోగించుగాని నాటకప్రదర్శకుల కుపయోగించదు. మరంగస్థలమున నభివ్యక్తిసాధనమునకు పాత్రులగు ప్రదర్శనదర్శకులు లేరు. ఆంధ్రనాటకములు వెలగడి రిమాదవి నుండి కన్యకములే యున్నవి. కావున ప్రదర్శనమానము (Standard of acting) మెట్లుండవలెను? ఆంధ్రదేశ మేకీభూతము కాలేదు. కావున నుదితకన్యకప్రదర్శనలేదు. ఒక యూరిపాటికి నిచ్చిన ప్రదర్శనరీతి వేటొకటికి నచ్చును. ఇట్టియెడ నుత్తమప్రదర్శన మెట్లు పడినదనును?

మొదటి రెండు శేషులేదు. కావున నభివ్యక్తియు కృత కృత్యము కానేరదు మనదేశమున మంచియభివ్యక్తియు లేనపు డు: ప్రదర్శనలు విదేశీయుల ననుకరించుట ననాజము. పోనీ విదేశీ యులలో వైక ప్రదర్శనల చూడ పొలుపడకుండునన్న ప్రదర్శన మొకకృతిగా గ్రహించవలసినట్లు తత్కృత. ఇందును విద్యాభివృద్ధి ఉన్నది. కావున నుచితానుచితకృత సవకూడు. ఇప్పు డెల్లవో నిలిచులు ప్రబలివని. వానిలో కొన్ని నాటకములు ప్రదర్శించబడుచున్నవి. వానిజూచి యని యనుకరణము ములని కొందఱు ప్రదర్శకుల యెంచుచున్నాడు. కాని యిందు గొప్పలొక మొకటియొచ్చుది. నిలిచులకై ప్రదర్శించువారిలో పెద్దొకరు నున్నట్లు కాదు. భవాభివ్యక్తి లోనై లోకమున మెప్పుడయినవలయునని యెంచుచు. అట్టివారికై ప్రదర్శన వలసిన విషయము లుండవు. రెండవది, నిలిచులకై ప్రదర్శనలు యందు మాట యుండదు. అంతయు మూకాభివ్యక్తియే అనాజకలయగాన నంగభంగి మిక్కిలునున్నాడు. నాటకములలో మాటలుండవు. కావున నభివ్యక్తియే మితిమీరదు. మూడవది, ఆంధ్రరంగములు బాగుంటున్న ధేదించును. హిందూపురము నయోగియలకు నీవిషయమున తెదా యున్నది. ప్రతిమాటకు "దేవ" గొట్టుట దునన నాజము. నిలబడినవచ్చును రెండు పాదములకొకటై చెప్పు చేయిలు ముందకు ముందును. దొరలలో నియానామము ధేదించును. ప్రదర్శనకుగాని, కేకల వేయవచ్చునుగాని దునతీకవేలు, వాటికవేలు; కావున నికర బాధనములించిన భావప్రదర్శనము ముంద నాజముగా నుండదు. మనకొవోనీయలకు ప్రబలివని మన మునకువలెను కాని యితరులతీక ననుకరించిన నది యెవవుతెచ్చుకొనినదా ట్టుండి మనన సంతోష నాజము కాదు. సరేకా, అత్తగారవలెనుకు కూడ లొంగునావునవలెయల మనమెక్కుడుగ ననుకరింపగూడదు. మనలో నిలావుర భావోన్మీలనమును పడించి యెంచితమైనదాని గ్రహించవలయును.

ప్రదర్శననియందు పరిశీలించు నంతయు నాలుగు, 1. వేషము 2. వాచకము 3. సంగీతము 4. అభివ్యక్తి. ఈ విషయముల గుర్తురావుగారి "దుష్టబుద్ధిపాత్రప్రదర్శనము"ను గూర్చి నాయభిప్రాయ మెరిగింతును.

1. వేషము. వారు విరమన భరించినవిగ్న పాత్రోచితము గా లేదు. పాగ లేకపోవుట గొప్పలొకము. మంత్రి రాజునెట్లు చించిరికలతో నకదుట యసంగతము. చేతికట్టును నింహాసము నై నుండుట లెగడు.

2. వాచకము:—మొత్తమునై వీరివాచకము సాజముగా నున్నది. వాక్యముల మొదటను చివరను కంఠస్థుని కొన్ని వోటుల వివరములేదు. కొన్ని ముఖ్యము లగు వోటు వడి హెచ్చుటచే రసోత్పత్తి కాలేదు. వీరి వీరు నెచ్చుది, స్పష్టత, యోగ్యముగు నూతము (Emphasis) ను పొందువలయునను కన్యకముల వీరు నిపుణతతో చదువుదురు. ఇది గొప్ప మగుణము. కాని అప్పుడప్పుడు సమాజమెట్లు చదువక ఎరవు తెచ్చిపట్టు (affectation) చదివిరి. అది మానవలయును.

3. సంగీతము:—ఇది వీరియందు మితిమీరుటలేదు. పాట చేర వైనవారి కిట్టిసామర్థ్య ప్రమామండుట యరుదు. రాగాల పనులు మొత్తమునై శ్రోతప్రేమముగా మితముగా నుండెను. రెండుమాడువోటులను మూరము పద్యము పూర్తి యైనను రాగమును కొంతకంత పిమ్మట నీడ్చిరి. ఇది యుక్తముకాదు. రసాభాసమునకు మూలము. శ్రేయ పాదునప్పుడు శిశుశంభుము కూడ నచ్చె. ఇది సమాజము? వీరు విహారిరాగమును గీతక పాడునపుడు ప్రసరించిన రెంతయు వ్యాధ్యముగ నున్నది. రాగమున వేయగలిగినకల లన్నియు వేయవలె నను డరాక కూడదు. ఇంతైన వోకటి రెండు చాలను.

4. అభివ్యక్తి:—దుష్టబుద్ధిపాత్ర వర్ణనయందుకు కన్యకము. ఆం దనోగ్యనిరర్థకములు లేనమై యున్నవి. బైట కొకలాగున గానించునట్లులు మాటలాడు చుండును. లోన తద్విరుద్ధభావము నణికి యుండును. ఇట్టి ద్వైధీభావమును ప్రదర్శించుట సులభముకాదు. ఈవిషయము నుదాహరించుటకై యానాటకమునందలి ముఖ్యరంగముల నెత్తి యెంచు దుష్టబుద్ధిరక్త మెట్లుండెనో వివరించెను.

1. దుష్టబుద్ధియు రాజును వర్ణించుచును గూర్చి ప్రశంసించుట-ఇందు దుష్టబుద్ధియందు శేషకాన్య మైన నిర్లక్ష్యము కనబడెను, ఇది కూడదు.

2. రెండవసారి వీరు కూర్చుండియుండ "నదాచాడు" వర్ణించుచునై వెదకబోవుదు నని చెడలును. అప్పుడు దుష్టబుద్ధి వానినై ప్రోత్సహింపుట సాధించెను. రాజుమోల నట్లాటకు వర్తింపగూడదు.

3. దుష్టబుద్ధి తనయునితో వివాహప్రసంగము చేయు ట: ఇందు దుష్టబుద్ధి యోగ్యముగా ప్రవర్తించె. విషయతో ప్రశంసించునప్పు డిద్దఱును పొరబడిరి. వెదకున లిత్రియాపులు నత్తిమిలగొందిని దూరబోవు పిల్లలై విషయ అట్లుంటు తిరిగెను. వివాహమునకు సమ్మతింపని యెడ నా మె వర్తన మే మి యు బాగుగ లేదు. దుష్టబుద్ధి యు నాత్మగౌరవము నిలుపుకొనలేక, ఇతికర్తవ్యతామాధు డగు పాపదనకల పీరులాడి, తుదకు నెత్తికూడ మొత్తుకొనెను. పిమ్మట రంగస్థలమునుండి పోవునపుడు కనిగొన్న దుడుకుండ్లి కల మెలగెనుగాని దురదనేయాభానిర్యము డగు దుష్టబుద్ధికల వర్తింపలేదు.

4. చంద్రహాసని దుష్టబుద్ధి గాంచునపుడు "తలిదండ్రు లెవర?" అను పద్యము చదువును. ఇటు బైటకు చెప్పముట యొకటి, లోననుండు నూహ యొకటి. ఈ పద్యమున రెండు భావము లున్నవి. అందొకటి వాచ్యము బైటకు బావునది. వే లొకటి వ్యంగ్యము అనగా నూహించవలసింది. చంద్రహాసనినై బాలి యుట్టులు మాటలాడును. కాని లోన సమాయాపన్నై రగులుచుండును- ఇందు ప్రదర్శకు డెట్లు వర్తింపవలయు? ఇట్టి పద్యములు ప్రదర్శకునకు వ్యాసముట్టుము. రెండుభావముల నక నలువవలెనన్న కవి కొంత "తనలో" చెప్పవలెను, కొంత "వకాశముగా" చెప్పవలెను రచించవలయు. ఇప్పుడు లెట్లు డ లేదు. కావున కవిరంగ్యము ప్రదర్శకున కవనము కాదనినను వాచ్యమే యాటకు గమనింపవలెననియు, వ్యంగ్యము ప్రేక్షకులకై గ్రహింపవలెననియు నిశ్చయించుకొనెను కావాలి. కావున నిటు దుష్టబుద్ధి తన దురుదైవమును ప్రదర్శించవలసినదామెను. ఇ. కొకటి, ఈపట్టున రంగస్థలమున కనేకు లుండును. కావున దుష్టబుద్ధి తనదుర్వృత్తిని బాపగూడదు. ముఖ్యరావుగారు రెండు భావములను సంకర మొనర్చి రసాభాస మొనర్చిరి. ఇది ముఖ్యమైన రంగము. ప్రదర్శనకాలమున కనువైనవోటు. పద్యము చంద్రహాసనియెటుట నాతని నుద్దేశించి చదువవలయు; వోటు రాజసభామందిరము- వినుచారు తత్కృతము. ఇంతటివెలు చదువుకప్పుడు క్యంగ్యభావము ద్యోతకము చేతునూడదు. కాని ముఖ్యరావుగారు క్యంగ్యమే ప్రధానముగా నెంచి దుష్టబుద్ధి దురుదైవము బైటకుపట్టు పద్యములోని కొన్ని పద్యములు చదివిరి- అందు ముఖ్యముగా "పాపదైవము" అనబోటు భార మామువెట్టి, తిరుమ ముండి, పండుకొటికి, పాప! అని యాడి, పిమ్మట చంద్రహాసనిచూచి తక్కి భాగము చదివెను. ఇదితప్పు.

5. చంద్రహాసని జంతువుని దుష్టబుద్ధి తనయున కుత్త రము వ్రాయుట. ఇప్పుడు వోక ప్రమాదముజరిగెను. ఉత్తరము వ్రాయు నుద్దేశించినవెంటనే దుష్టబుద్ధి విశ్వసనీయుడ, స్వామి భక్తుడు నగు శేషకుని పిలుచును. అతడు రంగస్థలమునకు వచ్చు నుకీ దుష్టబుద్ధి ప్రోత్సాహమున నుత్తరము వ్రాయబూనును. దాని నాసేనకుడు దూరమునుండి చూడ గమనించును. దుష్టబుద్ధి వాని వారిచును. అతడు మానలేదు. దుష్టబుద్ధిచేయిండ్లము వట్టియు త్తరము వ్రాయును. ఇటు పీరిద్దఱును యుక్తిరీతి వర్తింపలేదు. ఈయూక్తి ప్రదర్శనము నిష్ఫలమైన ముగిసయేకాక, పరిహాసాన్నద మాయెను. ఇది నాటకమన నున్నదో లేక వీరు తెచ్చివెట్టికో, రసాభాసమునకు మూలమాయెను.

6. చంద్రహాసనినై నమస్కారమునై దుష్టబుద్ధి గూఢచారు లు పట్టితెచ్చుట: ఈగూఢచారులు నిపుణులు, భర్తవరాయణులు, రాజభక్తులు, ప్రాణమాలిక లేనివాని వర్ణింపబడిరి. అట్టి వారు రాజుదోహిని పట్టియచ్చిరన్న, తగు విమర్శన లేయే చంద్రహాసము వారిని దోహదోదయము చేయుట యాతని విచక్షణలోకము. ఒకవేళ దుష్టబుద్ధి నెట్టిగిన చంద్రహాసనుకాత డు క్లిష్టమైన నమ్మకముండెనందున, తనసేనకులను మందరికీ పరల యుగాని వారుచెప్పనడమో వివర, యూరక వారిని ద డి పలుకుట యాతనిభర్తవలెనుమనకు లోటు. దుష్టబుద్ధియు తాను నిర్దోషివలె గంభీరభావముతో నిలువక, యాచారులసౌధిని బలిమూలకొనును. అది చంద్రహాసముని చూచెనా యెంత ప్రమాదము! కాని యాత డెటు చూచుచుండెను. ఇది యతని లోపము. వినను దుష్టబుద్ధియూచరణము తి వ్రసక తిజగు

7. చంద్రహాసని వివాహసంకరము దుష్టబుద్ధి తన కుమారుని చూడవచ్చుట: ఇందుగూడ దుష్టబుద్ధి అతిచతురత లో మెలగవలయు. వివాహము తన కనమ్మకమని తనయునికి తెలియనీయుగూడదు. ఇది ముఖ్యరావుగారు గమనింపలేదు. మనదడు చనినపిమ్మట బాగుగ నభివ్యక్తియించిరి.

8. చంద్రహాసనితో దుష్టబుద్ధి తాను చంద్రహాసనియందు చేసినవని చెప్పుట. ఇటుగూడ దుష్టబుద్ధి గాంభీర్యముజ్జగించి శేషకునివలె నిలిచెను. ఇటు చంద్రహాసనిని విషయము కడు నింపుగా నుండెను.

9. కుదిరంగము. ఇందు దుష్టబుద్ధి దుభివ్యక్తి సు ప్రశంస నియును వచ్చునైవద్యోతక మగు ననుభవము (epilogue) రసవంతముగా నున్నదాగా నుండి కర్తవ్యసాజన మయ్యెను. రంగస్థలమునన్న తక్కినవారెల్ల కట్టిమట్టులవలె ననుబడి ఆత్మర్యము నభివ్యక్తియించున ప్రేక్షకుల కానందదాహకము కా లేదు. కాని దుష్టబుద్ధివాచకము చీనునైన చిటుక్కుమనక ప్రేక్షకులనునముల నాకర్షించెను. మనదడు పురీతిరు దైనప్పు డాతడు సంతసించిట్లు లభివ్యక్తియలెను అదే లోటుగాని తక్కి విషయములు బాగుగ నున్నవి

"అలమబాగుగనుండిన నంతయు బాగుగనుండును." చతువలలా! ఈవిమర్శనమున దోషములే. గన్నులుపడినవని యెంచుడు. "జిహ్వ కొకరుని పుర కొకపుటి" యనుట్లు ను బ్బారావుగా ప్రదర్శనమున నాకు లోపములు కానించినవని నేనువ్రాసితిని. కావునవారు సుత్తరప్రదర్శకులుకారని నాయభిప్రాయముకాదు. ఇప్పుటిప్రదర్శకులలో వారు పూర్వకణ్యులు. కాని పర్వతగణ్యులుకారు. నేను తెనుగుప్రదర్శకుల నెందఱికో చూచితిని. అందులకులని యెన్ను దగినవారిలో వీరికరకుటకు నుండి యుండెను. ఒంటరిగా ప్రదర్శననువోటుల యుక్తముగా ప్రకర్షించిరి. వారిప్రదర్శనకాతీ నభివ్యక్తి గొందింకగో నాకు లో చినవోతోపదేశము చేసితిని. మొత్తము వైచారునిపుణులు. ఈపాత్రము నింకొకరు ప్రకర్షించిన నింతకన్న నెక్కుడుకర్షణులు నాకు గన్నదవచ్చును. నామొగమునకై ప్రార్థనపాదుటలేదు కథా వైపులము నాకే యలగడుటలేదు. నేనాపాత్రము నభివ్యక్తియించి నవో నాయందును తప్పులుపట్టవచ్చును. "తప్పులునేయుట మా. నపునకు సమాజము" కాని యందు గొప్ప కోలని యెంచవలయు. అభివ్యక్తి గునలే లేనప్ప గొప్పతప్పు. ఉండవలసినంత యుండ దుష్టబుద్ధి మితిమీరినను గొడ్డితప్పు. చంద్రహాసము తప్పులే నాట పీరియెను నుట్టిరని. వానిని దిద్దుకొనుట సుకము. దిద్దుకొన వలసి గొప్పతప్పు లేనియు లేవు

ఈనాటకమున రంగస్థలమున బాగుగ నాడియు తో సారి. ముఖ్యరావుగారి ప్రదర్శనము నూడుట ఈ విషయం తో సారి. వారిప్రదర్శనపునకు నికరము చూడగలిగిపో నింతకంటె నెక్కు వదిమనములు నెలుంగగలుగు. అప్పుడు తప్పాపుల నింట్టి కన్న విలపక శిర్వులున నాట పిలుగూడదు.

ఆంధ్ర రాష్ట్ర భిలాఫతు సంఘసభ కాకినాడలో 12 వ తేదీని జరుగును

ఈ నెల 12 వ తేదీని మధ్యాహ్నము 2 గంటలకు భిలాఫతు కార్యాలయమున ఆంధ్ర రాష్ట్రీయ భిలాఫతుర కార్యసంఘసభ జరుగును.

భిలాఫతు కార్యాలయమున రాజమండ్రి నుండి కాకితి నాకర మార్పుట, ఉద్యోగల ఎన్నికలు, గయలో జరుగు నాచున కార్యముల వివరముల ప్రదర్శనలు ఎన్నికలు, ఆంధ్ర భిలాఫతు నిధి యున్న గు యిచ్చివిషయములు చర్చింప బడును. మహాసభకు గయకు వెళ్ళునపు పరిణామ దరఖాస్తు ను 15 తేదీలోగా భిలాఫతు కార్యదర్శి కాకినాడ వంపర్ల ను

శాసనసభా బహిష్కారము

ఇక సభ్యులను 'సంస్కృతి' శాసనసభలో నిర్మూలన చేయవలసిందిగా కోరుతున్నాను. ఇది సభ్యులకు సహజమైనది. ఇది సభ్యులకు సహజమైనది. ఇది సభ్యులకు సహజమైనది.

శాసనసభా బహిష్కారము

అసభ్యులను కార్యక్రమాలలో మిగిలిన ప్రామాణికమైన విధానాన్ని పరిశీలించి, ఇటీవలి కేసులను సభ్యులకు సహజమైనది. ఇది సభ్యులకు సహజమైనది. ఇది సభ్యులకు సహజమైనది.

ఈ ప్రశ్నలకు కమిటీ తీరుపై ముఖ్యమంత్రి గారు, శాసనసభలో కమిటీ కమిటీలుగా ఏర్పడినవి. ఇది సభ్యులకు సహజమైనది. ఇది సభ్యులకు సహజమైనది. ఇది సభ్యులకు సహజమైనది.

శాసనసభలో కమిటీ కమిటీలుగా ఏర్పడినవి. ఇది సభ్యులకు సహజమైనది. ఇది సభ్యులకు సహజమైనది. ఇది సభ్యులకు సహజమైనది.

ఈ విషయమును సభ్యులకు సహజమైనది. ఇది సభ్యులకు సహజమైనది. ఇది సభ్యులకు సహజమైనది.

వారిని పేరిక నింకను ప్రయోగించలేదు. అని పేరికము నవంబరు 5 వ తేదీన ప్రయోగించబడునని తెలుపబడింది. ఇది సభ్యులకు సహజమైనది. ఇది సభ్యులకు సహజమైనది. ఇది సభ్యులకు సహజమైనది.

కాంగ్రెసు నాయకులలో చాల ముఖ్యులగువారు కొందరి మధ్య నొసగిన ఉపన్యాసములను జూడ వారు సంకల్పముగ వెనుకాడుచు మాట్లాడినట్లు తెలియుచున్నది. ఇది సభ్యులకు సహజమైనది. ఇది సభ్యులకు సహజమైనది. ఇది సభ్యులకు సహజమైనది.

ప్రతి మానవునకును సంపూర్ణ వాక్యార్థ స్వాతంత్ర్యముండవలయునని మహాత్మాజీ యొప్పుకొనినట్లు జ్ఞాపకముచు కొనవలయును. ఇది సభ్యులకు సహజమైనది. ఇది సభ్యులకు సహజమైనది. ఇది సభ్యులకు సహజమైనది.

అయిన ప్రవాచనములో ముఖ్యమంత్రి ఆసననిర్భయము. అయిన ప్రవాచనములో ముఖ్యమంత్రి ఆసననిర్భయము. అయిన ప్రవాచనములో ముఖ్యమంత్రి ఆసననిర్భయము.

అభిప్రాయస్థానాన్ని తెలుపుటకు, వాక్యార్థము, మహాత్మాజీ తెలివైన యాదానియములనే మేము అనుసరించి యనుసరించెదము. ఇది సభ్యులకు సహజమైనది. ఇది సభ్యులకు సహజమైనది. ఇది సభ్యులకు సహజమైనది.

చెన్న పురి బహిష్కారము

నవంబరు 6-వ తేదీ సోమవారము

(1) భాగ్యములు

Table with 4 columns: Item, Price, Quantity, Total. Includes items like 'చింతామణి', 'చింతామణి', etc.

(2) వస్తు భాగ్యములు

Table with 4 columns: Item, Price, Quantity, Total. Includes items like 'కంచులు', 'కంచులు', etc.

(3) నూనె వస్తువులు

Table with 4 columns: Item, Price, Quantity, Total. Includes items like 'నూనె', 'నూనె', etc.

(4) చిల్లర వస్తువులు

Table with 4 columns: Item, Price, Quantity, Total. Includes items like 'చిల్లర', 'చిల్లర', etc.

(5) ఇనుము

Table with 4 columns: Item, Price, Quantity, Total. Includes items like 'ఇనుము', 'ఇనుము', etc.

(6) లోహములు

Table with 4 columns: Item, Price, Quantity, Total. Includes items like 'లోహము', 'లోహము', etc.

(7) రంగులు

Table with 4 columns: Item, Price, Quantity, Total. Includes items like 'రంగులు', 'రంగులు', etc.

స్వ దేశీ దీపములు

Advertisement for S. Rama Aiyer, P. O. No 238, Calcutta. Includes a drawing of a person and text in Telugu.

జూ బు లు.

కడపమండల సంఘము

(1) కడపమండల ప్రతినిధులుగా గయ్యాక్షేత్రకాంగ్రెసుకు చెల్లించిన రెండు యంత్రములను పత్రికలో ప్రకటించిన రీతిగా దక్షిణాంధ్ర సంఘము తయారు చేసి రు. 3-0-0 లు రుసుముతోడి యానెల ౮ తేదీకి మాకు మాట్టులాగున పంపినట్లు పంపవలెను. అట్లుగానిచో జిల్లా ప్రతినిధులుగా పోవుటకు వీలుండదు.

(2) ౨౮-౧౦-౨౨ తేది సమావేశమునకు సభ్యులెవ్వరైనందున తిరిగి ౧౮-౧౧-౨౨ తేది సందలూరులోనే సమావేశము జరుగును. ఆసభకు తప్పక దండచేయవలెనని ప్రార్థించుచున్నాను.

సాయం, పరదదాసు, కార్యదర్శి, కొడూరుపల్లి గ్రామం మాధవరంపొట్టి. (కడపజిల్లా)

మంచి బహుమతులు

- (1) నిమ్మకాయకాయము (20 పేజీలు గల) మంచి వ్యాసములకు రు. 116, 80, 50 లు గల బహుమతులు.
(2) అహింస-గోరక్షణ (20, 80 పేజీలు గల) మంచి వ్యాసములకు రు. 116, 80, 50 లు గల బహుమతులు.
(3) అహింస-గోరక్షణ జనరంజకములు, సంబోధకములగు కీర్తనలకు 3 వరుసలు (3 పెద్ద కానుకలు)
ఇదివరకే అన్ని పత్రికలందును కరచిత్రములందును పై పేర్లతో బహుమతులు ఇయ్యబడునని ప్రకటించియుంటిని. 2, 3 విషయములకు కాలవ్యధి చాలదని అనేకులు కొరసందున అన్నిటికి తిరుగ 20-11-1922 తారీఖునకు మార్చదలెదదని, కావున అన్నియును ఆతారీఖు వాటికే నేనాశ్రయము, నువాడకు వాటికి అందవలెను.
మకాం రాజమండ్రి 8-11-1922 కుసుమ వెంకటరామయ్య

కాకినాడ తాలూకా సంఘము

ఈనెల 8-వ తేది సాయంత్రము 4 గంటలకు కాకినాడలో కాకినాడతాలూకా కాంగ్రెసుసంఘము ఖద్దరుశాఖ వ్యవస్థాపనము గూర్చియు, కాంగ్రెసు సంబంధమైన యితరవిషయములను గురించియు ఆలోచింపబడుటకు సంఘము యొక్క అధీనులలోనే సమావేశమగును గనుక సదరు సభ్యులందఱును తప్పక సకాలమునకు దయచేయ ప్రార్థితులు. ఇది మిగుల ముఖ్యమైన సభ గనుక సభ్యులెవరైన మునివేయరాదు.
దీనివలన గయలో జరుగ బోవు కాంగ్రెసు మహాసభకు ప్రతినిధులుగా వెళ్లదలచు కొనినవారు గోదావరిజిల్లా కాంగ్రెసు కార్యదర్శి (కాకినాడ) కి రూ. 3 లు రుసుముతో దరఖాస్తులు పంపుకొనవలయును. ఈ సంవత్సరము రూ. 0-4-0 యిచ్చిన కాంగ్రెసు సభ్యులే ప్రతినిధులుగా వెళ్లుటకు తగుదురు.
పా|| సత్యనారాయణ, తాలూకా కాంగ్రెసు కార్యదర్శి.

ఓలేరు (కేవల తాలూకా) (స్వకీయ విలేఖరి)

నవంబరు 8: ఈ యూరిలో నిన్న సాయంత్రము అపరాధపు పన్ను కనూలుచేయు టారంభమయినది. వచ్చిన పోలీసు సబ్ డివిజన్ సామ్యుధనియే చెప్పవలయును. ఈ అన్యాయపు సామ్యు కనూలుచేయు విధి తన పాలబడినందుకాయన విషయము నందుచుండెను. మానవస్వభావము గల ప్రతివాడను నటుల దలచును.
ఈ కన్నును విధించినచో లేవిధానమును ననుసరించినటుల లేదు. శ్రీమంతులనుండి ధనమును కనూలుచేసి రసిన, కడుపేగులకును నీపన్ను విధింపబడినది. కలవారి యొద్దనైన ఆ స్త్రీనిబట్టి పుచ్చుకొన బడలేదు. ఇక కాంగ్రెసు పక్షవలంబుల యొద్ద కనూలుచేసిరా యన నదియులేదు. కాంగ్రెసు సంఘములలో చేరుటకు నిరాకరించుట, ఖద్దరుగుడ్డను దరి రాసి కుంటుంటేగాక వివాదుక్కిలి యనహాయవాదమును నుద్దేశముతో భుంజించు మహనీయులకు గూడ నీ పన్ను విధింపబడినది. అందఱును గడు నుత్సాహముతో సామ్యును వెళ్లగట్టుచున్నారు. 5 గంటల మొదలు 8 గంటలలోపులో సుమారు 800 రూ. కనూలైనవి.

మాపేరున్నదా, మా పేరున్నదా, మే మెంత యావలెనని పోలీసు శబ్దమున స్పెక్టరు నడుగసాగిరి. ఆయన మాకు నాలుగు పేర్ల చొప్పునచెప్పి, వారు కనూలుచున్నవలెను, దక్కినవారి పేరుల జెప్ప దయ్యెను. ఊరిలో లేనివారి కంటకు సామ్యుకుగూడ వారి స్నేహితులు జమకట్టిరి. ఇటుల సామ్యముగ వర్తించుచు, త్యాగసంసిద్ధులై యున్నవారి కిట్టి యపరాధపు పన్నుల విధించుట సేయవలెనని లక్షాకరము నని యుగోగ్గుల కే న న న ను న నా టు చు న్ను ది. కైదుల కంటే దూకిరిగాని బియ్య విషయము వచ్చినయెడల ప్రజలు త్యాగముజూపరని కొందఱు వాదించుచుండెడివారు. ఇప్పుడదియు తెల్లమైనది, దేశభక్తిసాధనచేయు వారిచిత్తకృత్తి యెట్లు పరిణమించునో ముందుగా చెలియదు. ఏనయమున కేత్యాగము కావలయునో యదిసంఘటించుచు నేయుండును. మహాత్ముని విజయమునకును పాలకుల యవజయమునకును నింతకంటే దగ్గరము కావలయునా?

ఈ కిత్తొప్పు పన్నును, అని విధింపబడిన కొందఱే గాక, అంధ్రులెల్లరుగాని, జిల్లానా రందఱుగాని, కాంగ్రెసుసంఘములుగాని భరింపవలయునని కొందఱు వాదించినాగిరి. ఇట్లుంటి కొందఱికి మాత్రమే కాంగ్రెసు పక్షవలంబనకలన గతిగిగధనవచ్చును తొలగించవలయుననిగా? కైదులబోయినవారిలో కడు వీర లున్నారు. తిరిగివచ్చి తనవాదాను గాననిచారున్నారు. పాతకాలవీడవచ్చి యేకత్రిగానక పరితేమించారున్నారు. వీరి కందఱికిని గల్గిన నష్టము నెవరుభరించుచున్నార? వీరివాదలకన్న అపరాధపుపన్ను చెల్లించువారివాదలు హెచ్చుగావు. వీరికి కాంగ్రెసు సంఘములవా రేదోకృత్తుల గల్గించుటకును, నవ్యోగములిచ్చుటకును కట్టు గాబున్నారు. కావున నాయకులు ముఖ్యముగా నొక్కసంగతి అత్యవసరముగా విచారింపవలసియున్నది. ఉద్యమములో దిగిన పేదలు కడుంగడి బాధల నందుచున్నారు. వీరు దీర్ఘకాలము భరింపజాలరు. వీరికిదోడె నిలుచు భారము నాయకులదై యున్నది.

నోటీసు

గుంటూరుజిల్లా తెనాలిలో నున్న రేపల్లె డి|| ము|| కోర్టులో O s 295/1922
వాది:— అల్లపల్లి అక్కయ్య కుమార్తె వెంకట్రామయ్య నా|| అల్లపల్లె.
ప్రతివాది:— మల్లాది రామచంద్రయ్య కుమార్తె సత్యవారాయణరావు నా|| రాజమండ్రి.
వాదికి ప్రతివాది 18-8-1919 తేదీని వ్రాయుచున్న నామధాన్యం లెక్కన బట్టి రు. 847-7-3 లుగ్ల చేయబడిన దావా 7-11-1922 తేదీకి వాయిదా వేయబడినది. గనుక ఆక్షేపణ లున్నయెడల ఆరోజు జగలు 11 గంటలకు సదరు ప్రొకోర్టు వారియెదుట హాజరయి తెలియపర్చుకొనని యెడల ప్రతివాదిని యక్కుపాటి చేయబడు నని తెలియజేయదలెదదని.
కోటంరాజు వెంకు పంతులు, 8-11-22 వాది కక్షి.

హిందీ పత్రిక రాష్ట్రభాష

సంపాదకుడు:—హృషీ కేశ శర్మ.
దీపావళీదినమున వెలువడును. ఇందు భాగితి గాంచిన హిందీ విద్వాంసులయొక్క, సాహిత్య సాంఘిక, ధార్మిక, నీతి సంబంధముగ వ్యాసములును, శిక్షా ప్రదములగుమంచి నవల పూర్వకముగ కథలును ప్రకటింపబడును. మరయు మారనముగ హిందీ నభ్యసించువారల సహజగుట్టు తెలుగు సుచ్చారణాగ నహితమైన చక్కని చిన్న చిన్న కథలు గూడ ప్రతిపంచిక యందును ప్రకటింపబడుచుండును. వెంటనే అద్దరు పంపుట సం|| చ|| రూ. 3, మాదిరిపత్రిక. 1-కి ల. 3, పత్రిక వి. పి. ద్వారా పంపబడు.
మేనేజరు - రాష్ట్రభాష, (888) టిప్లి కను - మదరాసు.

మీ జాతకము

ఒక సం|| కుమారులకు జన్మకు సంకరము వెలుగుటగా వ్రాయుటకు కట్టును రు. 2/-, బివరములతోడను ఒక లుంగర్లతో వ్రాయుటకు రు. 5/-, ఇశ్చిచ్ఛారము లేనివల మంతటి తోను ప్రతి సం|| కములో జరుగు కలస్వప్నియనుములతో వ్రాయుటకు రు. 10/-, జనన సం|| కం, కేల, వారిము, గంటలు, నిమిషములు తెలుపవలెను. లేక జాతకమును పంపవలెను. అన్ని కలములనుండి మితలేని యోగ్యతాపత్రికలు వచ్చియున్నవి. వాతకము అంగ్లభాషలో వ్రాసి గంపంబును. బి. ఆర్. శ్రీనివాసయ్య, కృష్ణవిలాస ఆగ్రహారము (౨) పోట్ల మైసూరు.

శాస్త్రసమతమైన జ్యోతిషము

మీ జాతకము గాని వయస్సు నామము గాని పంపుడు. కవిలో చెప్పబడిన శైమివ్యాధిగంధములచే వడ్డల విచారణ చేసి రుజు వియ్యట్లు ఒకసంవత్సర ఫలము వ్రాసిన రు. 1-8-0 ద్వారాశాస్త్రములు మహాదాసఫలములు రు. 3, ఒక యహానశభ అంధత్వముక బ్రేఫలములు వ్రాసిన రు. 5, శ్రీధరమొకటిసిద్ధాంతి సేయవచ్చు. అంబాపేట పోట్ల. (గోదావరి జిల్లా)

బెండుచేయబడిన స్త్రీల పాటలు.

Table with 3 columns: Item, Price, and Quantity. Includes items like 1 భాగము 800 పేజీలు, 2 భాగము 272 పేజీలు, 3 భాగము 280 పేజీలు, and 72 పేజీల కేటలాగు ఉచితము.

కత్తికట్టలు - చాతులు

కప్పుతా శ ము లు. అంధ్రసాహిత్యచే చేయబడినది. ప్రాశస్త్యహింపుడు. వెంటనే ధరల క్యాటలాగును వ్రాయును. బి. వెంకటేశ్వర లండ కో కట్టురు అండ్ లాక్ కేవల్స్ etc. పెద్దాపురం. (గోదావరిజిల్లా) టెలిగ్రాఫిక్ అడ్రెసు: "ఇండస్ట్రి" పెద్దాపురం.

ముఖ్య గమనింపు (2942)

యోగ్యతాపత్రములు (1) సేను 5 సంవత్సరములనుండి విడువని త్రయవ్యాధిచే బాధపడుచుంటిని. కొన్ని వేళలో ప్రాణముకూడ విసికిపోయినది. కాశిపట్టణములో నుండు, 'దుర్గా మెడికల్ హాలు' వారిచిచ్చు స్పెషల్ అస్ట్రోల్యూట్ అను దివ్యావధమును సేవించుట చేతనే సేను ఇప్పుడు సదరు వ్యాధితో సాఖ్యముగా నున్నాను.
వెంగుళూరు 4-8-20 ఆర్. ఎన్. చట్టి

మలయచందనము

Advertisement for Malay Chandana featuring an image of a woman and text describing the product's benefits for skin and health.

కథహరిచూరము

ఈ చూరము వనమూలికలచే చేయబడినది. దగ్గు, ఉబ్బసము, కాసవీసన, శైత్యబ్బరము మొదలగువానికి మిగుల ఉపయోగించును. దీని వెంటనే కొనుటమంచిది. డబ్బీ 1-కి 0-8-0. 6 డబ్బీలు రు. 2.
రహజుబ్బలు ప్రత్యేకము అమృతాంజనము దీదో, మద్రాసు.

[illegible]

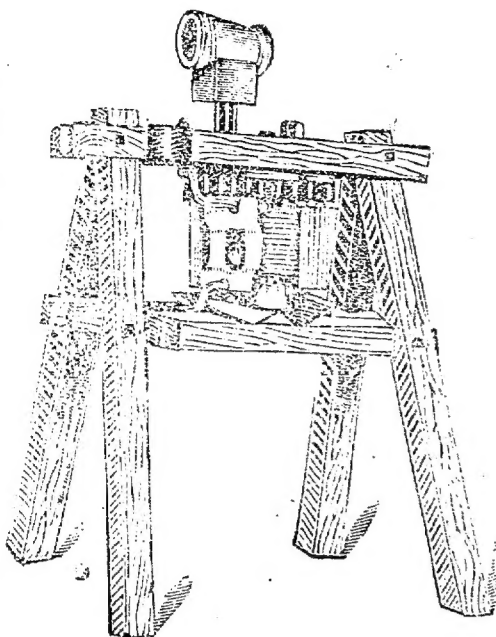
ది క్రౌన్ ఎంజినీరింగు అండు ఫౌండ్రీ వర్కుసు అండు కో,

The
Crown Engineering
and Foundry
works & Co.

వర్కుసు: 117 బాన్త్రా రోడ్డు, హౌరా.

Works:
117 Bantra Road
Howrah.

3 రోల్స్ గల చెరుకు మిల్లులు.

అన్ని రకముల ఎంజిన్లు పోత పోయబడును.
ఘాసీలు నారయంత్రములు న్యాయమైన
ధర ప్రకారము విక్రయించబడును.
నారమిల్లులు తేయాకుతోటలు కొల్లియ
మునిసిపాల్ టీటీలు, జిల్లా బోర్డులు, మొదలగు నాటికి
కావలసినవికాడ వంపబడును.

చెరుకువంట సమయము సమీపించుచున్నది
గాన మీరు చెరుకుయంత్రములకు ఆర్డరు వంపు
టకు ఇది యే తగిన సమయము.

యిప్పుడే ఆర్డరులను పంపిన మేము సకాల
ములో యంత్రమును సరఫరా చేయుటకు వీలుగా
నుండును. మేము యిప్పుడు అనేక యంత్రములను
సరఫరా చేసియున్నాము. అన్నియు తృప్తికర
ముగా పనిచేసినట్లు మా కాతాదారులు వ్రాసి
యున్నారు. (384)

పనితరమునందు శ్రేష్ఠత్వము, సకాలమున సరఫరాచేయుట వీటికి పూచీ నిచ్చెదము.
ధర యతర వివరములు తెలియగోరువారు మేనేజరుకు వ్రాసి తెలుసుకొన గోరెదము.

చలికాలమున కవసరమైనవి

టీవీడ్సు, ఫ్లానల్సు, కోటింగు, వర్నింగు మొదలగునవి
మావద్ద సిద్ధముగానున్నవి.

పలురకముల పట్టుగుడ్డులు మీకు కావలసిన ధరలలో గలవు

ధనమల్ చల్లారం

ప్రదర్శనగదులు: నెం 46, రత్నన్ బజారు

పార్కుటాను, మద్రాసు.

త్వరపడుడు!

కొద్ది టిక్కెట్లు మాత్రమే!!

మించిపోవును!!!

ఏలూరులో గొప్ప మేడలాటరీ

మాటూరి బ్రహ్మన్నగారి కుమారుడు సర్వేశం తాలూకా మేడ రూ 16,500 లకు లాటరీ.
మొత్తము 3,300 టిక్కెట్లు. టిక్కెట్లు 1-కి రు 5 లు మాత్రమే.

ఆద్యులారా! కృష్ణాజిల్లా ఏలూరు పెద్దబజారులో మునిసిపలు నె 148 రగల వాస్తావ్విత్తమైన స్థలములో నేను
1918 సం॥లో కట్టించిన రెండవము గలిన శామేడను అద్దా. బీరువాల ఫిట్టింగు సహా గవర్న మెంటువారికి తెలియ
పరచినమీదట లాటరీములముగా విక్రయించుచున్నాను. ఇప్పటికే చాలా టిక్కెట్లు ఖచ్చబడినవి. ఇంకను కొన్ని
టిక్కెట్లు మాత్రము గలవు. టిక్కెట్లు కావలసినవారు త్వరపడినవో లభింపగలవు. 2. టిక్కెట్లన్నియు పూర్తిమైన వెంటు
నే లా గి యెప్పుడు కలిపేది మా, లాటరీ నేయువిధానమును. తప్పిలుగా మందు యాభివ్రతను, స్వరాజ్య పత్రికలోను
ప్రచురించిన పిక్చరు గొప్ప ఉద్యోగములు, పెద్దపనుములు వయరాల యెదుట ఏలూరులోనే లాటరీ కల్పబడును.
3. ఈ టిక్కెట్లల్ల కనులయ్యే సాములో ఏజిల్ల కమిషనువనైరా ఖర్చులపోను మిగతాసాము లాటరీ టిక్కెట్లు
పూర్తి అయ్యే వరకును యెలూరు నెంబ్రల్ కో ఆఫరేటివు బ్యాంకింగ్ నుంచి లాటరీ ఆసంతకము దీక్షికోనబడును.
4. ఈ మేడను తనఖాలు కనైరా ఆ గ్యాక్రాంతము తేమి చేసియుండలేదు. సదరు మేడను ఎవరిగల యెతగాదాలవచ్చినా
వా స్వంత ఖర్చుతో పరిష్కరించి యీ మేడను నిర్వహణగలవాడన. లాటరీలో గెలుపొందిన వారలు వారి
స్వంత ఖర్చుతో గెలుపొందిన 15 జూలై 1922 వరకు క్రమమైన దస్తావేజు వ్రాయించుకొని యెలూరు సబురిజ
స్ట్రోయ్ ఆఫీసులో రికార్డు చేయించుకోవలయును. అం: వాడవచ్చు పైటికెట్లను, యెన్ఫంత్తెక్కు సర్టిఫికెట్లు కనై
రాలు రికార్డు కాలముందు యిచ్చి ఆస్తి స్వాధీన పరచబడును. 5. టిక్కెట్లు కావలసిన వారు తమ ఆద్రస్సును స్పష్టముగ
వ్రాయుచు, టిక్కెట్లు 1-కి రు 5 లునా. వాపేర మనియూర్డు చేసియెడల అందిన వెంటనే లాటరీ టిక్కెట్లు తమకు
టపాలో వింపించబడును. 6. వది టిక్కెట్లు ఒకేసారి కొనువారికి ఒకటిక్కెట్లు కమిషనుగా యిచ్చబడును. 7. మందు
టిక్కెట్లు వి. పి. గా పంపబడవు. 8. పోస్టు ఖర్చులు పంపినదే జవాబు యిచ్చబడదు.

మాటూరి సర్వేశం, మేడ హక్కుదారుడు, ఏలూరు, కృష్ణాజిల్లా.

అపూర్వజ్యోతిష గ్రంథరాజము

వీని గురించి 28-7-21 తేదీగల "ఆంధ్రపత్రిక" యిట్లు
వ్రాయుచున్నది. "పాశ్చాత్య అన్వేషణ" ఇయ్యది సర్వజనోప
యోక్తముగ పుస్తకమాణికము. ఇందలి శ్రుతినివయమును ఆ
మూల్యము. జ్యోతిషములను ప్రబలించించు మాయాపుటకు
పదులు, పాతికలు సుమర్పించి వారు చెప్పెడు కల్పమాటలు నమ్మి
మోసపోవునాటికి కల్పకవు. ఇతరులనవోయ మేమియు నక్క
రలేకుండ జాతకము, జన్మనక్షత్రము మున్నగువానితో పనిలే
కుండ ఏనెల కానెల కలగగల భావి ఫలములను ఎవరియట్లు
వారు కడునులభముగ చూచుకొనవచ్చును. అట్లు ప్రతినివయ
మును ప్రతివారికిని బాగుగ బోధపడునట్టి యీగ్రంథరాజము
అతిసులభమైన తెలుగులో వ్రాయబడినది. మరణకాలమును
నిర్ణయించుట, నూర్యచంద్రశాఖలను బట్టి కుభ కార్య (పారంభ
మునకు అనుకూలకాలనిర్ణయము, దీర్ఘజీవికమునకు శ్చేయవలసిన
పనులు నిందు వివరింపబడెను. ఒకరిసహాయ మనసరములేకుండ
తెలియజలసిన విషయములన్నియు దీనియందు గలవను టితిశ
యోక్తిగాడు." దీనివెల పోస్టుఖర్చులుగాక రూ 2-0-0.

ప్రీమియర్ ఎస్ట్రేలాజికల్ బిరో,

బోడవం, విశాఖపట్నంజిల్లా

బహుమానము

వైద్య విద్య

ఆయురారోగ్యైక్యకర్మములకు మార్గదర్శి
అన్ని భాషలలో వ్రాసినది.

రాజవైద్య నారాయణజీ కేశవజీ,
(8198) 27, చిహాబాదోడ్డు, మద్రాసు.

ఎస్. మోహిద్దీన్, ఎమ్. ఖాసిమ్

సాహెబ్ అండుకో

ఫర్మీ చర్ మేకర్లు, సర్సారాపు పేట
క్రొత్తమాపు మేలైన గృహోపకరణములు
ధరలు సరసము, ఒకసారి ఆర్డరునుపంపి
పరీక్షించుకోరెదము

అటవచ్చ క్యాన్ వాసు వేయబడిన క్యాంపునుంచును

సాధారణ క్యాన్ వాసు వేయబడినది	1-కి ధర రు 14/-
మంచమునకుక గింపించి	1-కి ధర రు 12/-
పరచాలు, కోడులు, దారము	1-కి ధర రు 1/-
క్యాంపు ఇనుపముడుపు ఈజీ కర్మి	1-కి ధర రు 1 8/-
వాతపలక	1-కి ధర రు 7/-
క్యాంపు ఇనుపముడుపుకర్మి ఇనుప ఆర	1-కి ధర రు 1/-
క్యాంపుకర్మిఆరము తుండా	1-కి ధర రు 4/-
క్యాంపు ఇనుపములు	1-కి ధర రు 8 4/-
క్యాంపు ఇనుపపొల్లింగుమేజు	1-కి ధర రు 2 8/-
క్యాంపుకర్మి	1-కి ధర రు 8/-
పూగు (రాకింగు) కర్మి	1-కి ధర రు 4/-
	1-కి ధర రు 6/-

అపూర్వరాజకీయ గ్రంథములు

1. పుష్పాంజలి (భావగీతములు)	1 8 0
2. తిలకుమహాశయుని సంపూర్ణ ఉపన్యాసములు	2 4 0
3. గాంధీమహాత్ముని సంపూర్ణ జీవితము	1 8 0
4. ఆంధ్రమాత (రాజకీయనాటకము)	1 0 0
5. స్వరాజ్యపతాకము	1 0 0
6. సంస్కారణి	1 0 0
7. స్వరాజ్యధ్వజము	0 12 0
8. స్వరాజ్యరథము	0 8 0
9. గాంధీ మహాదయము	0 8 0
10. ఆల్ పభుతులనిర్బంధము	0 10 0
11. ఆసియాఖండవిజ్ఞానరహస్యము	0 8 0
12. నిరాకరణోద్యమతత్వము (ఆంధ్రమాసు)	0 6 0

అధికమున ప్రకటింపబడు రాజకీయగ్రంథము లన్నియు
మావద్ద వ్రాసినది.
(402) ఉపేంద్రప్రసూరణాలయము,
17, నారాయణమొగలిపిది మద్రాసు